

Barn- och ungdomsidrottens prislapp: Vem bär ansvaret?

En studie av ansvaret för kostnadsutvecklingen för barn och ungdomar att idrotta i förening 2009 till 2023

Ola Segnestam Larsson
Marie Cederschiöld högskola

Barn- och ungdoms- idrottens prislapp: Vem bär ansvaret?

En studie av ansvaret för kostnadsutvecklingen
för barn och ungdomar att idrotta i förening
2009 till 2023

Ola Segnestam Larsson

Riksidrottsförbundet

Riksidrottsförbundets FoU-serie

2024:6

Se rapporter i RF:s FoU-serie på rf.se/forskning

Författare: Ola Segnestam Larsson

Formgivning: Catharina Grahn, ProduGrafia

Formgivning omslag: Frida Axell

ISBN: 978-91-87385-47-6

Innehåll

Förord	5
Författarens tack	6
Sammanfattning	7
Summary	8
Inledning	9
Bakgrund	9
Faktorer bakom kostnadsutvecklingen	10
Syfte	11
Metod och empiriskt material	11
Räckvidd och begränsningar	13
Att ta och tilldela ansvar	15
Principer för att ta och tilldela ansvar	15
Att göras ansvarig	16
Strategier för att tilldela ansvar	17
Idrottsrepresentanters syn på ansvaret	19
Vissa tar eget ansvar	19
Ansvar tilldelas nedåt	24
Ansvar tilldelas åt sidan	28
Ansvar tilldelas uppåt	35
Vissa förnekar ansvar	40
Ansvarstagandets del i idrottens prislapp	41
Ansvarstilldelningens del i stigande kostnader	41
Ansvaret späds ut snarare än koncentreras	41
Kostnader överförs till barn och ungdomar	42
Likheter och skillnader mellan de tre idrotterna	42
Vad kan göras för att utöka ansvaret?	43
Förslag på uppföljande studier	44
Referenser	45
Appendix: Intervjupersoner	46

Förord

Nästan dubbelt så dyrt. Det säger forskarna Krister Hertting och Stefan Wagnsson efter att ha undersökt vad det kostar för barn och ungdomar att idrotta i en förening 2023 jämfört med 2003.

Under ett år betalar föräldrar vanligtvis cirka 9 400 kr för ett barns huvudidrott. Deras totala kostnad för sina barns idrottande uppgår till cirka 18 000 kronor på ett år. Högre avgifter och större utgifter för resor är den främsta förklaringen till att kostnaderna ökar.

Hertting och Wagnsson menar att det inte räcker att motivera rådande förhållanden med att också Sverige förändrats på tjugo år. Att det vi nu kan se mest skulle bero på de prisnivåer vi generellt sett har i samhället.

Något har hänt i synen på vad föräldrar förväntas betala – och är villiga att göra – för att deras barn ska kunna idrotta. Enligt Hertting och Wagnsson anser föräldrarna att de, utgifterna till trots, får valuta för pengarna. En majoritet av de tillfrågade kan inte tänka sig att betala mindre om det i sin tur leder till en verksamhet med lägre ambitionsnivåer.

Herttings och Wagnssons studie *Smakar det så kostar det – Om föräldrars kostnader för barnens idrott* är viktig. Senast kostnadsfrågor studerades var 2009, och med hjälp av Hertting och Wagnsson ges idrottsrörelsen mycket värdefulla insikter om villkoren för vår tids idrottande.

Studien reser också frågor om ansvaret för den utveckling som sker. Om vi nu vet bättre hur det ser ut, vems är då ansvaret att göra något åt det? Med frågor som dessa vände vi oss till Ola Segnestam Larsson, docent i företagsekonomi och verksam hos Centrum för Civilsamhällesforskning vid Marie Cederschiöld högskola. Hans studie – *Barn- och ungdomsidrottens prislapp: Vem bär ansvaret?* ger ytterligare förståelse för kostnadsläget och med sitt fokus på föreningar och förbund inom tre av våra största idrotter är också detta ett väldigt viktigt kunskapsunderlag i idrottsrörelsens strategiska samtal.

Vi är tacksamma för dessa två bidrag i Riksidrottsförbundets FoU-serie och önskar era alla trevlig läsning!

Stockholm i november 2024

Andreas Linderyd
ansvarig för forskning
och utveckling

Malin Träff
talesperson barn-
och ungdomsidrott

Peter Eriksson
verksamhetscontroller

Författarens tack

Ett stort antal personer och organisationer har bidragit med resurser och tid till arbetet med denna rapport. Jag vill därför passa på att uttrycka min tacksamhet till alla som har stöttat detta forskningsprojekt.

Först och främst vill jag tacka de organisationer och individer som generöst delat med sig av sina erfarenheter samt deltagit i intervjuer och samtal. Detta inkluderar förbund och föreningar inom fotboll, friidrott och ridsport samt de representanter från dessa organisationer som har avsatt tid för intervjuer.

Jag vill också rikta ett varmt tack till Henrik Landén, Hillevi Thor, Lars Helmersson och Sandra Wiklund för deras hjälp med insamlingen och diskussionen av det empiriska materialet. Ett särskilt tack går till Krister Hertting och Stefan Wagnsson för deras insiktsfulla samtal om deras och denna studie.

Avslutningsvis vill jag lyfta fram Riksidrottsförbundet för finansiellt stöd samt Peter Eriksson, Andreas Linderyd och Malin Träff för deras stöd, värdefulla kommentarer och möjligheten att genomföra detta forskningsprojekt.

Ola Segnestam Larsson

Sammanfattning

Denna studie undersöker idrottsrepresentanters syn på ansvarsfördelningen för kostnaderna inom barn- och ungdomsidrotten mellan 2009 och 2023. Målsättningen är att främja en diskussion om vad idrottsrörelsen kan göra för att förändra kostnadsutvecklingen och främja tillgängligheten inom föreningsidrotten.

Studien baseras på intervjuer med representanter från tre idrotter: fotboll (lagidrott med stora kostnadsökningar), ridsport (individuell idrott med små kostnadsökningar) och friidrott (individuell idrott med minskande kostnader). Urvalet gjordes utifrån kostnadsförändringar för barn och ungdomar i åldern 7–15 år mellan åren 2009 och 2023.

Resultaten visar ett komplext mönster av ansvarsfördelning och attityder kring kostnaderna för barns och ungdomars idrottsutövande. Representanter för föreningar och förbund tar ett visst eget ansvar för att hålla kostnaderna nere, men det finns en tendens att förskjuta det ekonomiska ansvaret nedåt, åt sidan och uppåt i organisationsstrukturen. Anmärkningsvärt är att vissa representanter inom både förbund och föreningar tonar ned problematiken.

Studien avslöjar en situation där ansvaret för barns och ungdomars idrottskostnader är diffust och där åtgärder för att hantera kostnadsutvecklingen ofta läggs på externa aktörer. Detta riskerar att leda till att kostnaderna överförs till barn och ungdomar, vilket kan minska idrottens tillgänglighet för vissa grupper och därmed undergräva idrottsrörelsens mål och princip om ”allas rätt att vara med”.

Undersökningen bidrar till en ökad förståelse för barn- och ungdomsidrottens prislapp och skapar en grund för vidare diskussioner och uppföljande studier om ansvaret för den utveckling som sker. Den belyser behovet av att föreningar och förbund tar ett tydligare ansvar för kostnadsutvecklingen och varför detta är avgörande för att säkerställa idrottens tillgänglighet och att upprätthålla idrottsrörelsens mål och princip om ”allas rätt att vara med”.

Summary

This study examines the perspectives of representatives of three selected sports on the distribution of responsibility for costs in children's and youth sports between 2009 and 2023. The aim is to promote a discussion about what the sport's movement as a whole can do to manage cost developments and promote accessibility to sports in Sweden.

The study is based on interviews with representatives from sports with interesting differences: football (team sport with large cost increases), equestrian sports (individual sport with small cost increases), and athletics (individual sport with decreasing costs). The selection was made based on cost changes for children and young people aged 7–15 years between the years of 2009 and 2023.

The results reveal a complex pattern of responsibility distribution and attitudes towards the costs of children's and youth sports participation. Representatives of federations and associations take some responsibility for keeping costs low, but there is a tendency to shift economic responsibility downwards, sideways, and upwards in the organizational structure. Furthermore, some representatives from associations and federations downplay the issue. This risks transferring costs to children and young people, potentially reducing sports accessibility for certain groups and thus undermining the sport's movement's principal of "everyone's right to participate".

The investigation contributes by increasing our understanding of this important issue and creates a foundation for further discussions and follow-up studies. The report concludes by urging federations and associations to take greater responsibility for cost development in children's and youth sports. This is crucial to ensure that sport in Sweden remains accessible to all.

Inledning

Idrottens tillgänglighet för barn och ungdomar är en angelägen fråga för idrottsrörelsen såväl som för samhället i stort. Trots detta visar forskning att kostnaderna för barn och ungdomar att idrotta i förening ökar över tid, även när kostnaderna justeras för förändringar i inflationen.¹ Kostnadsutvecklingen sker alltså trots att hänsyn tas till den allmänna prisutvecklingen i samhället. Ökade kostnader och minskande tillgänglighet utmanar idrottens mål och princip om ”allas rätt att vara med.”² Mot denna bakgrund presenteras här resultaten av en studie som undersöker idrottsrepresentanters syn på vad och vilka som driver kostnader inom barn- och ungdomsidrotten. I rapporten presenteras en analys av hur föreningar och förbund tar och tilldelar ansvar för den ekonomiska aspekten av barns och ungdomars idrottsutövande.

Bakgrund

Kostnadsutvecklingen inom barn- och ungdomsidrotten i Sverige visar en oroande trend för föräldrar till barn och ungdomar som idrottar i förening.³ Forskning pekar på att utgifterna för att delta i föreningsidrott ökar över tid, en utveckling som särskilt drabbar familjer med låga inkomster.⁴ Kostnaderna stiger i takt med barnens ålder och ökar ytterligare för de som vill engagera sig mer intensivt i träning och tävling.⁵

Denna utveckling är av stor betydelse då den riskerar att förstärka redan existerande ojämlikheter i samhället. En studie har visat att sex procent av alla ungdomar tvingas sluta med föreningsidrott av ekonomiska skäl.⁶ Om kostnadsutvecklingen fortsätter, hotar den inte bara att utestänga de som saknar ekonomiska resurser, utan kan även på sikt påverka det politiska och finansiella stödet till idrotten, vars syfte är att göra det möjligt för alla människor att utöva idrott och motion. Detta utmanar fundamentalt idrottsrörelsens mål och princip om ”allas rätt att vara med”.⁷

Det är också oroväckande att denna kostnadsutveckling sker trots förebyggande insatser. Staten har bidragit med ekonomiskt stöd, som den särskilda satsningen *Handslaget* (genomfördes 2004–2007), i syfte att minska kostnaderna.⁸ Andra satsningar för att möjliggöra för att fler ska kunna idrotta inkluderar *Idrottslyftet*, *Segregerade områden* och *Idrottsklivet*. Dessutom har flera studier genomförts för att belysa problemet och dess konsekvenser. Trots detta, och trots idrottsrörelsens uttalade mål och princip om allas rätt till deltagande, har man som helhet inte lyckats bromsa den negativa kostnadsutvecklingen.

1 Se exempelvis RF 2004:2, CMA, 2009; Hertting, 2022; Hertting och Wagnsson, 2024.

2 RF, 2009:4.

3 Se exempelvis RF 2004:2, CMA, 2009; Hertting, 2022; Hertting och Wagnsson, 2024.

4 Wagnsson & Augustsson, 2015; CMA, 2009; RF, 2009:4.

5 RF, 2009:4.

6 Trondman, 2005.

7 RF, 2019.

8 RF, 2009:4.

Faktorer bakom kostnadsutvecklingen

För att kunna åtgärda kostnadsutvecklingen inom föreningsidrotten behöver vi studera, analysera och förstå bakomliggande orsaker. Forskare och företrädare för föreningsidrotten skiljer mellan faktorer inom och bortom föreningsidrottens kontroll när de diskuterar kostnadsutvecklingen.⁹

Möjliga faktorer bortom föreningsidrottens kontroll¹⁰ inkluderar till exempel:

- sänkta anslag från stat, regioner och kommuner,
- dyrare anläggningshyror,
- förändringar i det ideella engagemanget,
- marknadstryck och konkurrens av idrottsverksamheter i kommersiell regi,
- modemedvetenhet hos de som idrottar,
- social klass och idrottens status i samhället samt
- föräldrar som anser att kostnadsutvecklingen är oproblematiske.

Faktorer inom föreningsidrottens kontroll inkluderar:

- medlems- och träningsavgifter,
- ökade idrottsliga ambitioner inom föreningarna,
- nivåer och omfattning på arvoden för exempelvis tränare,
- förväntningar och krav på att bidra till att öka föreningarnas inkomster samt
- förväntningar och krav på deltagande i läger, cuper, resor eller ny utrustning.

I relation till faktorer inom föreningsidrottens kontroll visar en studie att medlems- och träningsavgifter utgjorde den största inkomstkällan för föreningar.¹¹ En annan studie visar att aktiviteter kopplade till läger, cuper och resor blir allt vanligare.¹² Författarna till studien beskriver det som att vara kund i föreningars verksamhet.

Till detta kommer att vissa föreningsidrotter har reducerat kostnaderna för barn och ungdomar samtidigt som totalkostnaden har ökat inom andra idrotter.¹³ En studie från 2020 visar dessutom att kostnaderna är lägre (med upp till 36 procent) inom ishockeyföreningar där det går att ärva utrustning och där föreningarna arbetar aktivt med att sänka kostnaderna.¹⁴

Det verkar alltså finnas möjligheter att påverka kostnadsutvecklingen för barn och ungdomar att idrotta i förening. I denna studie tar jag fasta på orsaker bakom kostnadsutvecklingen inom och bortom föreningsidrottens kontroll genom att undersöka och analysera idrottsrepresentanters syn på ansvaret för kostnaderna för barn och ungdomar att utöva idrott i förening.

9 Se exempelvis RF, 2004:2.

10 CIF, 2014; CMA, 2009; RF, 2004:2; 2009:4.

11 RF, 2009; se även CIF, 2014.

12 Norberg och Redelius, 2012.

13 CMA, 2009; RF, 2009:4; Hertting och Wagnsson, 2024.

14 Hertting, 2022.

Syfte

Syftet med denna studie är att undersöka och analysera idrottsrepresentanters syn på fördelningen av ansvar för kostnaderna för barn och ungdomar att utöva idrott i förening mellan år 2009 och 2023. Jag uppfyller syftet genom att studera och analysera hur ansvar för kostnaderna tilldelas i såväl synsätt och värderingar som det praktiska arbetet och föreslagna lösningar till kostnadsutvecklingen. Målsättningen med studien är att främja en diskussion om vad idrottsrörelsen kan göra för att förändra kostnadsutvecklingen, främja tillgängligheten inom föreningsidrotten och skapa en grund för samtal samt fördjupande och uppföljande studier.

Metod och empiriskt material

Det empiriska materialet utgörs av intervjuer med representanter inom föreningsidrotten. Jag undersöker och analyserar dessa representanters föreställningar, upplevelser och bedömningar av ansvaret för kostnadsutvecklingen för barn och ungdomar att utöva idrott i förening.¹⁵

Studien avgränsas till intervjuer med representanter från ett urval av de tio idrotter som studerades 2009¹⁶ och som också studerades 2023¹⁷. Urvalet av idrotter baseras på relativa kostnadsförändringar för barn och ungdomar (7–15 år) att utöva idrott.

Ett kriterium för urvalet är att det för det första ska representera variationer i kostnadsförändringar över tid (ökade, oförändrade och sänkta kostnader).¹⁸ För det andra ska urvalet ta hänsyn till individuell respektive lagidrott. De tre idrotterna som har valts ut med hjälp av de två kriterierna är:

- fotboll – en lagidrott med relativt stora ökande kostnader mellan åren 2009 och 2023,
- ridsport – en individuell idrott med relativt små ökande kostnader mellan åren 2009 och 2023 och
- friidrott – en individuell idrott med relativt minskande kostnader mellan åren 2009 och 2023.

Valet av representanter inom de olika idrotterna bygger på tidigare studier och vad de säger om faktorer som påverkar kostnaderna för barn och ungdomar att utöva idrott i förening.¹⁹ Dessa faktorer inkluderar att:

- föreningar i storstäder har över lag högre kostnader, medan föreningar i landsbygden har större kostnader för resor, och
- föreningar med fler barn, ungdomar och föräldrar som är födda utomlands har lägre kostnader.

¹⁵ Detta är i linje med tidigare studier som visar på betydelsen av upplevelser av exempelvis marknadstryck för förändringar av kostnader (se exempelvis CIF, 2014) eller om idrotten ger valuta för pengarna (se exempelvis CMA, 2009).

¹⁶ CMA, 2009.

¹⁷ Hertting och Wagnsson, 2024.

¹⁸ Urvalet baseras här på Hertting och Wagnsson rapport (2024).

¹⁹ CMA, 2009; Hertting, 2022.

Jag har också haft en ambition om att intervjua styrelseledamöter och anställda, kvinnor och män samt representanter för olika nivåer inom idrotten. Med olika nivåer inom idrotten menas här förening, distrikt och förbund.²⁰ Med hjälp av dessa kriterier fick jag hjälp av en referensgrupp att genomföra urvalet av representanter utifrån en kombination av snöbolls- och ändamålsenligt förfarande.²¹ En tabell i appendix sammanställer antalet och egenskaper för de personer som har intervjuats inom ramen för studien.

Sammantaget intervjuades 37 personer, varav 13 personer inom fotboll, 12 inom friidrott och 12 inom ridsport. 18 av personerna var kvinnor och 19 personer var män. 13 personer återfanns inom förbunds nivå, två på distriktsnivå och 22 på föreningsnivå. 15 personer var styrelseledamöter, 19 personer var anställda och tre personer var ideella. Med ideella menas här att personer engagerade sig frivilligt inom idrotten utan att vara förtroendevalda.

Jag genomförde intervjuerna digitalt i mellan 30 minuter och en timme. Intervjuerna spelades in och transkriberades. De transkriberade intervjuerna kodades först med hjälp av frågor i intervjuguiden. Därefter kategoriserade jag de relevanta segmenten för varje fråga utifrån studiens syfte och analytiska ramverk. Urval av citat har gjorts för att belysa övergripande mönster i intervjuerna såväl som att illustrera avvikande och alternativa perspektiv.

De personer som deltog i studien gjorde det utifrån ett informerat samtycke. Det vill säga att de kände till studien och dess syfte och studiens finansiering och genomförande. Representanterna valde själva att medverka och var medvetna om att de kunde avbryta sin medverkan i studien fram till dess att denna rapport publicerades. Citat har stämts av med de personer som har intervjuats. Alla personer har accepterat att medverka med sina namn.

Räckvidd och begränsningar

Studiens styrka är att den utforskar olika representanters syn på ansvaret för kostnadsutvecklingen för barn och ungdomar att utöva idrott inom en förening. Studien ökar därmed den allmänna förståelsen för frågan och skapar en grund för samtal samt fördjupande och uppföljande studier. Till studiens begränsningar hör att den bygger på ett urval av idrotter, föreningar och representanter. Till detta kommer att studien undersöker företrädare från tre olika idrotter med olika förutsättningar, villkor och kulturer. Även om det därmed inte går att generalisera studiens resultat till de enskilda föreningarna, idrotterna eller föreningsidrott i allmänhet, bidrar studien med insikter som kan utgöra ett viktigt kunskapsunderlag i idrottsrörelsens arbete med kostnadsutvecklingen.

²⁰ I idrotten, liksom i ideella föreningar i allmänhet, är individer medlemmar i en förening. Föreningen är medlem i ett distriktsförbund. Distriktsförbunden är medlemmar i ett nationellt förbund. De senare kallas inom idrottsrörelsen för specialidrottsförbund.

²¹ Snöbolls förfarande innebär att man ber initiala deltagare rekommendera eller rekrytera ytterligare personer att intervjua medan ändamålsenligt urval innebär att man medvetet väljer ut deltagare baserat på specifika kriterier som är relevanta för studiens syfte.

Att ta och tilldela ansvar

Genomgången av möjliga orsaker till stigande kostnader inom föreningsidrotten lyfter fram faktorer inom och bortom föreningsidrottens kontroll. Hur representeranter för föreningsidrotten förhåller sig till faktorer inom och bortom föreningsidrottens kontroll samt tar och tilldelar ansvar för kostnadsutvecklingen blir därmed centralt. Till exempel kan avsaknad av eget ansvar leda till att ökade kostnader övervältras på barn och ungdomar. För att kunna analysera och diskutera studiens resultat redovisar jag i detta avsnitt några forskningsperspektiv på att ta och tilldela ansvar.

Principer för att ta och tilldela ansvar

Ansvar definieras i denna rapport som en förpliktelse att se till att något uppfylls och en skyldighet att stå till svars och ta konsekvenser om så inte sker. I litteratur om organisationer och ansvar skiljer svenska och internationella organisationsforskare återkommande mellan två principer för att tilldela ansvar²²:

- en retroaktiv (bakåtseende) och
- en prospektiv (framåtsyftande) princip.

Enligt den retroaktiva principen bör den som orsakar problemet tilldelas ansvaret. Om det är föräldrar som står bakom kostnadsutvecklingen inom föreningsidrotten är det också de som bör tilldelas ansvaret, enligt den retroaktiva principen. Enligt den prospektiva principen avgörs ansvaret av lämplighet och förmåga att vara ansvarig. Om det är föreningar som har förmågan att ta ansvaret för kostnadsutvecklingen bör också de tilldelas ansvaret, enligt den prospektiva principen. I fallet med den retroaktiva principen kräver ansvarsfördelningen med andra ord förmågan att identifiera den skyldige. I fallet med den prospektiva principen handlar det om att identifiera den mest kapabla parten att ta ansvar.

Filosofen David Miller har föreslagit en tredje normativ princip – anslutningsprincipen.²³ Miller föreslår att oavsett typen av anslutning (det vill säga den retroaktiva eller prospektiva principen) bör ansvaret fördelas enligt styrkan i anslutningen mellan ansvarsområdet och den som ska ta eller tilldelas ansvar. Det vill säga att den aktör eller organisation som anses ha den starkaste anslutningen bör identifieras som ansvarig, oavsett om det är med hänvisning till den retroaktiva eller till den prospektiva principen. Om det är förbunden som har den starkaste anslutningen till kostnadsutvecklingen bör de tilldelas ansvaret, enligt anslutningsprincipen.

²² Hart, 1968; Cane, 2002; Bexell, 2005.

²³ Miller, 2001.

Att göras ansvarig

Miller antar att ansvarsområde, de ansvariga och anslutningen mellan ansvarsområdet och de ansvariga redan existerar. Det vill säga att frågan om att ta och fördela ansvar kan reduceras till att identifiera den starkaste befintliga anslutningen. En invändning mot anslutningsprincipen är emellertid att den inte besvarar frågor om hur starka anslutningar uppstår eller vad som gör en anslutning stark.

Det kan uppfattas som att ansvar uppstår spontant och självklart. Men vid närmare eftertanke är även vardagliga och ofta självklara anslutningar till ansvar ofta resultatet av ett mer eller mindre robust 'anslutningsarbete'. Att ta och fördela ansvar är således en social konstruktion. Det är därför nödvändigt att undersöka hur individer och organisationer tar, fördelar och tilldelas ansvar.²⁴ Individer och organisationer görs med andra ord ansvariga genom ett anslutningsarbete.²⁵

Till detta kommer forskning som argumenterar för att det förekommer processer i alla organisationer som hindrar ansvarstagande.²⁶ En bärande idé i denna forskning är att människans förmåga att ta ansvar är bräcklig och att organisatoriska sammanhang och situationer har stor betydelse för hur människor i organisationer tar ansvar.

Exempel på processer som hindrar ansvarstagande inkluderar att anpassa organisationen till omgivningen, att producera avstånd i och genom organisationen samt att instrumentalisera ansvarstagandet. Ett utökat ansvarstagande försvåras av de grundläggande sätten varpå organisationer organiseras och har i förlängningen en demoraliserande inverkan på organisationens medlemmar.

Strategier för att tilldela ansvar

Forskning om att ta, fördela och tilldelas ansvar identifierar ett antal olika strategier och förklaringar till att organisationer och aktörer kan tilldela och därmed undvika ansvar.²⁷ I den här rapporten beskriver jag dessa strategier och förklaringar med att ansvar kan tilldelas nedåt, åt sidan eller uppåt.

En första strategi kan vara att tilldela ansvar nedåt. Att fördela ansvar nedåt handlar om aktiviteter, åtgärder och verktyg som riktar sig direkt till individer eller organisationer som berörs av ansvarsområdet.²⁸ Tanken är att förse individen eller organisationen med tillräcklig och förebyggande information för att ge dem möjlighet att ta ställning eller ändra på sina beteenden. Den nedåtriktade strategin tilldelar därmed delar eller allt ansvar till individen eller organisationen och för bort ansvaret från den eller de som utövar strategin. Att tilldela ansvar nedåt inom idrottsrörelsen skulle kunna innebära att föreningar informerar föräldrar om kostnader och gör vissa kostnader valbara. Det kan också handla om att förbund fördelar ansvar till föreningar genom utbildningar och informationsmaterial. "Nedåt" används här endast som ett begrepp för att beskriva tilldelningen av ansvar och inte som ett begrepp för att beskriva idrottsrörelsens demokratiska struktur.

²⁴ Miller & Rose, 1997; Rose, 1999.

²⁵ Ziehe, 1986.

²⁶ Jensen & Sandström, 2012.

²⁷ Alexius, 2017; Brunsson m. fl., 2022; Jensen & Sandström, 2012.

²⁸ Alexius, 2017.

En andra strategi kan vara att tilldela ansvar åt sidan. Att fördela ansvar åt sidan innebär att involvera andra individer, organisationer och aktörer i ansvarsområdet.²⁹ Strategin innebär att fördela ansvaret för ansvarsområdet till fler organisationer och aktörer. Därigenom späds ansvaret för ansvarsområdet ut. Att tilldela ansvar åt sidan inom idrottsrörelsen skulle kunna vara att involvera andra föreningar eller att uppmärksamma andra föreningars bidrag till kostnadsutvecklingen.

En ytterligare strategi eller förklaring kan vara att ansvar tilldelas uppåt. Denna strategi utgår både från att tilldela ansvar till organisationer uppåt i hierarkin och från tendenser till mer organiserande och fler organisationer.³⁰ Mer organiserande borde leda till ökade möjligheter till att fördela ansvar, men när organisationer i tilltagande grad organiseras av andra organisationer undermineras denna möjlighet, och ansvarstagandet späds ut snarare än koncentreras. Även här blir det därmed svårare att ta, fördela och tilldelas ansvar. Att tilldela ansvar uppåt inom idrottsrörelsen skulle kunna vara att idrottsrepresentanter uppmärksammar nationella faktorer eller idrottsförbundens bidrag till kostnadsutvecklingen. "Uppåt" används här endast som ett begrepp för att beskriva tilldelningen av ansvar och inte som ett begrepp för att beskriva idrottsrörelsens demokratiska struktur.

29 Alexius, 2017.

30 Brunsson m. fl., 2022.

Idrottsrepresentanters syn på ansvaret

I detta kapitel redovisar jag resultaten från intervjuerna. Sammanfattningsvis uppdragar studien ett komplext mönster av ansvarsfördelning och attityder kring kostnaderna för barns och ungdomars idrottsutövande i föreningar. Även om representanter för föreningar och förbund tar ett visst eget ansvar, kan man också se en tendens att förskjuta det ekonomiska ansvaret i organisationsstrukturen. Särskilt anmärkningsvärt är att vissa intervjuade uppger att förbund och föreningar tonar ned problematiken. Resultaten pekar på en situation där ansvaret för barns och ungdomars idrottskostnader är diffust och där åtgärder för att hantera kostnadsutvecklingen läggs på externa aktörer. I de följande avsnitten utvecklar jag resonemanget om dessa resultat utifrån de strategier för att ta och tilldela ansvar som har presenterats tidigare i rapporten.

Vissa tar eget ansvar

Det första övergripande resultatet från studien är att representanter i föreningar och förbund tar ett visst eget ansvar för kostnaderna för barn och ungdomar att utöva idrott i förening. I avsnitten nedan presenterar jag resultat som för det första visar att några kostnader och aktörer anses vara inom idrottens och föreningarnas kontroll. För det andra vittnar vissa av de intervjuade om ett regelbundet arbete med att se över och hantera kostnader för barn och ungdomar. En central föreställning i detta arbete är slutligen idrottsrörelsens mål och princip om ”allas rätt att vara med”.³¹ Resonemanget nedan illustreras med citat från intervjuerna.

Kostnader och aktörer påverkbara

Representanter vittnar om att många kostnader och aktörer med inflytande över kostnaderna går att påverka.³² ”Ja, det finns ju saker som vi verkligen kan påverka”, säger en person från ridsporten.³³ Till kostnaderna som går att påverka hör avgifter och servicenivåer, men även kostnader för anläggningar och material. Flera representanter kopplar samman avgift med servicenivå och menar att båda är inom föreningens kontroll:³⁴

” Utifrån min erfarenhet som styrelseledamot i en förening är avgiftsnivån starkt kopplad till vilken servicenivå och kvalitet på till exempel kansli-funktioner, faciliteter och tränare som spelare, ledare och föräldrar önskar eller förväntar sig.³⁵

³¹ RF, 2019.

³² Hillevi Thor, friidrott/förbund, Per-Arne Sterner, fotboll/förbund.

³³ Gabriella Pernler, ridsport/förening.

³⁴ Benjamin Åberg, friidrott/förening, Bernt Andersson, friidrott/förbund, Henrik Schölin, friidrott/förening, Anders Bengtsson, fotboll/förbund, Per-Arne Sterner, fotboll/förbund, Marcelo Soto, fotboll/förening.

³⁵ Per-Arne Sterner, fotboll/förbund.

Utöver servicenivå inkluderar representanter även föreningens ambitionsnivå som en faktor som går att påverka. ”Ska man erbjuda seniorer och framför allt elitverksamhet så kostar det. Det kostar väldigt, väldigt mycket pengar och det är en avvägning man får göra”, menar en representant för friidrotten.³⁶

Även kostnader relaterade till anläggningar och material anges till viss grad vara inom föreningens kontroll. En person från ridsporten resonerar om hur det går att påverka kostnader för hästar, foder och material.³⁷ En fotbollsrepresentant diskuterar hur energipriserna går att påverka genom att arbeta tillsammans med energiföretagen och att söka medel för att installera värmepumpar och solceller.³⁸

Till aktörerna som visserligen verkar i en kostnadsdrivande riktning, men som samtidigt anges vara inom föreningens kontroll, hör de som vill att föreningen ska växa, vissa föräldrar och ledare samt de som gillar att resa. Det kan handla om aktörer som i viss grad är omedvetna om risker och konsekvenser för kostnaderna för barn och ungdomar.³⁹ Det kan också handla om föräldrar som gillar resor:

” Det kan vara enstaka föräldrar och enstaka ledare som säger lite halvt skämtsamt: ”Varför får vi inte åka? Det är ju så kul att åka på de här cuperna.” Jag förstår att det är jättetrevligt, och det är klart att vi ska göra det ibland, men kanske i lagom dos, så att man inte stöter bort de som inte har råd.⁴⁰

Några föräldrar anges också ställa kostnadsdrivande krav.⁴¹ Det kan handla om mängden träning och kvaliteten på träningarna. I viss mån verkar detta vara ett urbant fenomen och ett fenomen som kopplas samman med att dessa föräldrar väljer var barnen ska utöva sin idrott utifrån var de får mest för sina pengar. ”Det blir en konkurrens fördel för föreningen att ha externa tränare och då krävs en höjning av avgifterna”, säger en företrädare för fotbollen.⁴²

Regelbundet kostnadsarbete

Representanter vittnar om ett regelbundet arbete med att se över och hantera kostnader för barn och ungdomar att idrotta. Det handlar främst om direkta insatser för barn och ungdomar, inklusive att arbeta med avgifter samt kostnader för utrustning, material och kläder. I intervjuerna framkommer även exempel på ett indirekt kostnadsarbete i form av att främja det ideella arbetet och att arbeta med föreningarnas intäkter. I något fall diskuteras hur föreningarna har en dålig ekonomi.⁴³

Föreningar arbetar med avgifterna för barn och ungdomar på flera vis, enligt representanterna. Det handlar om att hålla avgifterna låga⁴⁴, att subventionera

36 Henrik Schölin, friidrott/förening.

37 Cecilia Ohlausson, ridsport/förening.

38 Anders Bengtsson, fotboll/förbund.

39 Sofia Malm, friidrott/förening.

40 Kristoffer Hjelm, fotboll/förening.

41 Richard Morero, fotboll/distrikt.

42 Richard Morero, fotboll/distrikt.

43 Frida Hogstrand, friidrott/förbund.

44 Marcelo Soto, fotboll/förening, Paulina Mannberg, ridsport/förening, Gabriella Pernler, ridsport/förening, Patricia Daoud, fotboll/förening, Mathias Jonsson, fotboll/förening, Kristoffer Hjelm, fotboll/förening, Carro Phalén, fotboll/distrikt, Per-Arne Sterner, fotboll/förbund, Frida Hogstrand, friidrott/förbund.

barns och ungdomars avgifter⁴⁵, att låta föräldrar avbetala avgifterna⁴⁶, att vara restriktiva med aktiviteter som kan driva kostnader⁴⁷, att organisera gemensamma resor⁴⁸ och att betala föräldrarnas resekostnader⁴⁹.

Företrädare för fotbollen, friidrotten och ridsporten anger exempelvis att de arbetar med att hålla avgifterna för barn och ungdomar låga:

” Vi ligger lågt i pris om man jämför med övriga ridskolor i regionen. Nu, när det är tufft för alla, väljer vi att inte höja, trots att våra kostnader ökar. Vi tänker att vi hellre vill ha många barn och ungdomar på plats än att vi slår ut några som inte får möjlighet att fortsätta på grund av att vi höjer priserna.⁵⁰ ”

En av de som intervjuats för fotbollen berättar att de inte har höjt avgifterna på nästan 20 år. ”Sedan jag gick in i styrelsen, för nästan 20 år sedan, har vi inte höjt en enda avgift till föreningen, varken medlems- eller träningsavgiften.”⁵¹ Arbetet med att hålla låga avgifter kan inkludera bra avtal med kommunen, undvika alltför många tävlingar och resor eller att ta fram riktlinjer för vad tävlingar får kosta.

Vissa föreningar subventionerar barns och ungdomars avgifter genom att höja avgifterna för andra i föreningen.⁵² I något fall anger en representant att avgifterna långt ifrån täcker kostnaderna, och att det därmed blir en ”dold” subventionering.⁵³ Det finns också förbund som uppmuntrar föreningar till att subventionera kostnaderna för barn och ungdomar, delvis genom att hänvisa till att föreningarna tar emot offentliga bidrag riktade just till barn och ungdomar. ”Då ska det också synas i prissättningen för aktiviteten”, menar en representant.⁵⁴

Inom fotbollen anger ett par företrädare att de låter föräldrar betala avgifterna med hjälp av avbetalningsplaner.⁵⁵ Avbetalningsplanerna kan även inkludera kostnader för material och kläder. I ett par intervjuer berättar några att de i undantagsfall kan låta föreningen betala avgiften eller kläderna för föräldrar och ungdomar som har det svårt.⁵⁶

Att ta hand om befintlig utrustning⁵⁷, att låna ut eller förmedla begagnad utrustning⁵⁸ eller att möjliggöra rabatt på utrustning⁵⁹ är ytterligare exempel på det regelbundna arbetet som föreningar gör för att påverka kostnaderna. I en ridklubb finns västar och hjälmar att låna:

45 Benjamin Åberg, friidrott/förening, Henrik Schölin, friidrott/förening, Ulf Friberg, friidrott/förening, Eva Senderovitz, ridsport/förening, Markku Söderberg, ridsport/förbund, Amir Jakirlic, fotboll/förening, Anders Carlén, fotboll/förening, Carro Phalén, fotboll/distrikt.

46 Amir Jakirlic, fotboll/förening, Mimmi Wange, fotboll/förening.

47 Benjamin Åberg, friidrott/förening.

48 Amir Jakirlic, fotboll/förening.

49 Patricia Daoud, fotboll/förening.

50 Gabriella Pernler, ridsport/förening.

51 Kristoffer Hjelm, fotboll/förening.

52 Benjamin Åberg, friidrott/förening, Henrik Schölin, friidrott/förening.

53 Carro Phalén, fotboll/distrikt.

54 Markku Söderberg, ridsport/förbund.

55 Amir Jakirlic, fotboll/förening, Mimmi Wange, fotboll/förening.

56 Anders Carlén, fotboll/förening, Carro Phalén, fotboll/distrikt.

57 Aleks Muratyan, fotboll/förening.

58 Ann Kjellser, ridsport/förening, Cecilia Ohlausson, ridsport/förening, Eva Senderovitz, ridsport/förening, Frida Hogstrand, friidrott/förbund.

59 Amir Jakirlic, fotboll/förening, Patricia Daoud, fotboll/förening, Marcelo Soto, fotboll/förening, Peter Dacke, friidrott/förening.

” I princip ska du kunna rida på en ridskola utan att ha någon specialutrustning. För juniorer upp till en viss ålder är skyddsvästar obligatoriskt; det har vi att låna. Hjälms är obligatoriskt för alla; det finns att låna i alla storlekar. Och egentligen behöver man inte så mycket mer utrustning. Att det ska finnas möjlighet för alla, är en grundtanke.⁶⁰

Det regelbundna kostnadsarbetet inkluderar även indirekta insatser för att hålla kostnaderna nere. En av dessa insatser kan vara att främja ideellt arbete. Kostnaderna för barn och ungdomar kan reduceras genom att delar av föreningens arbete utförs av frivilliga, enligt flera representanter.⁶¹

” Vi är ju som sagt en ideell förening och vi jobbar väldigt mycket med att aktivera medlemmar och få dem att engagera sig ideellt. För att kunna hålla nere kostnader, och det tycker jag att vi är ganska bra på.⁶²

Det frivilliga arbetet utförs i första hand av föräldrar men även av ”barn och morföräldrar, syskon och kusiner.”⁶³ Inom ridsporten diskuteras vilka områden och uppgifter som kan skötas av de frivilliga krafterna utan att frångå lagar, regler och krav.⁶⁴ Det finns också exempel på systematiskt arbete för att främja och upprätthålla det frivilliga arbetet. I en förening kan exempelvis de ideella timmarna omvandlas till poäng.⁶⁵ I vissa föreningar är det frivilliga arbetet en del av en stolt kultur⁶⁶ medan det i andra kan uppfattas mer som ett måste.

En annan av de indirekta insatserna kan vara att öka föreningens intäkter. Föreningar arbetar med att öka intäkterna på flera vis. Det handlar om att söka bidrag och stöd⁶⁷, sponsring⁶⁸, skapa arrangemang⁶⁹ samt att sälja saker och i vissa fall spelare⁷⁰.

När det gäller sponsring profilerar sig en fotbollsklubb mot det privata näringslivet utifrån arbetet med barn och ungdomar och det som föreningen bidrar med till samhället.⁷¹ En annan fotbollsklubb arbetar med det som de kallar för social sponsring:

” Vi vill att människor i vårt område ska ha råd att gå med sina barn och titta på fotboll och att det ska vara stadens lag. Så vi jobbar väldigt mycket med social sponsring.⁷²

60 Cecilia Ohlausson, ridsport/förening.

61 Marcelo Soto, fotboll/förening, Maria Eriksson, ridsport/förbund, Malin Johansson, ridsport/förening, Eva Senderovitz, ridsport/förening, Amir Jakirlic, fotboll/förening, Anders Bengtsson, fotboll/förbund, Sofia Malm, friidrott/förening, Patricia Daoud, fotboll/förening.

62 Malin Johansson, ridsport/förening.

63 Marcelo Soto, fotboll/förening.

64 Maria Eriksson, ridsport/förbund.

65 Malin Johansson, ridsport/förening.

66 Anders Bengtsson, fotboll/förbund.

67 Anders Bengtsson, fotboll/förbund, Mattias Fejes, fotboll/förening, Benjamin Åberg, friidrott/förening, Frida Hogstrand, friidrott/förbund, Johan Engberg, friidrott/förbund.

68 Eva Senderovitz, ridsport/förening, Kristoffer Hjelm, fotboll/förening, Mattias Fejes, fotboll/förening, Benjamin Åberg, friidrott/förening, Johan Engberg, friidrott/förbund, Patricia Daoud, fotboll/förening.

69 Sofia Malm, friidrott/förening, Mathias Jonsson, fotboll/förening, Anders Bengtsson, fotboll/förbund, Johan Engberg, friidrott/förbund.

70 Mathias Jonsson, fotboll/förening, Patricia Daoud, fotboll/förening.

71 Mattias Fejes, fotboll/förening.

72 Patricia Daoud, fotboll/förening.

Ett ytterligare sätt att öka intäkterna är att skapa arrangemang. I vissa fall går intäkterna till föreningen, i andra fall får barn- och ungdomsgrupperna använda intäkterna till den egna verksamheten.⁷³ En fotbollsklubb arrangerar inte bara fotbollscuper, utan även midsommarfirande, konserter och bröllop.⁷⁴ Ett par representanter vittnar om hur arrangemang som dessa stärker klubbens gemenskap och bidrar till medlemmarnas upplevelser.⁷⁵

”Allas rätt att vara med” gäller alla

Idrottens motto att alla ska ha rätt att vara med är en kompassriktning i de samtal där representanter för föreningar och förbund tar visst ansvar för de stigande kostnaderna. Företrädare för idrottsföreningarna uttrycker att ”en av våra grundpelare i klubben är att alla ska vara välkomna”⁷⁶ och att ”alla ska ha möjlighet att kunna träna någon form av aktivitet – det är vår idé med det hela”.⁷⁷

Flera representanter kopplar samman idrottens motto med kostnaderna för barn och ungdomar att idrotta i förening. En person från ridsporten nämner att:

” Jag tycker att det är jättesvårt, för det är en balansgång, vi måste ju jobba stenhårt för att kunna hålla nere kostnaderna. Det är ju inte för alla om man inte kan hålla nere kostnaderna.⁷⁸

Bakom resonemangen finns föreställningen att alla barn och ungdomar inte kan vara med om det blir för dyrt att idrotta i förening.⁷⁹

För vissa sägs idrottens motto vara ett återkommande inslag eller en del av kulturen. I en förening är frågan om en trygg idrott och kostnaderna för barn och ungdomar att idrotta en stående punkt på varje styrelsemöte.⁸⁰ Bland representanterna för friidrotten pratar flera om att kostnaderna att idrotta hänger ihop med den egna självbilden.⁸¹ I dessa samtal sägs friidrotten arbeta mindre med kostnaderna för barn och ungdomar som en följd av att idrotten redan upplevs vara en billig idrott.

Ansvar tilldelas nedåt

Det andra övergripande resultatet är att det finns en tendens att ansvar för kostnader och ekonomi förskjuts nedåt. Ansvaret förskjuts nedåt genom information och att erbjuda valmöjligheter till föräldrar. Samtidigt anses vissa grupper vara svårare att påverka, inklusive ideella, tränare, föräldrar och ungdomar. Även förbund använder utbildningar i föreningsekonomi som ett sätt att delegera ekonomiskt ansvar nedåt. I de följande avsnitten utvecklar jag resonemanget om dessa resultat och använder citat från intervjuerna som illustrationer.

73 Mathias Jonsson, fotboll/förening.

74 Anders Bengtsson, fotboll/förbund.

75 Anders Bengtsson, fotboll/förbund, Johan Engberg, friidrott/förbund.

76 Cecilia Ohlausson, ridsport/förening.

77 Aleks Muratyan, fotboll/förening.

78 Anna Reilly, ridsport/förbund.

79 Cecilia Ohlausson, ridsport/förening, Benjamin Åberg, friidrott/förening, Mimmi Wange, fotboll/förening.

80 Mattias Fejes, fotboll/förening.

81 Hillevi Thor, friidrott/förbund.

Föreningar tilldelar ansvar till föräldrar och medlemmar

Enligt idrottsföreningarnas representanter finns det flera sätt att hantera kostnadsutvecklingen för barns och ungdomars idrottande. En viktig del av detta arbete är att informera om kostnader och att erbjuda valmöjligheter till föräldrarna. Att informera föräldrar och erbjuda alternativ kan skapa en bättre förståelse för föreningens ekonomi och involvera föräldrar i beslutsprocesserna om de gemensamma ambitions-, kvalitets- och kostnadsnivåerna. Samtidigt kan strategin ses som ett sätt att undvika ansvaret för kostnadsutvecklingen och i stället tilldela ansvaret nedåt.

Inom idrotterna diskuterar representanterna i intervjuerna hur de vill vara tydliga gentemot föräldrarna när det gäller extra- och tillvalskostnader.⁸² I en klubb sammanställs och redovisas alla kostnader för föräldrarna. ”Jag tror att det är något som många föräldrar uppskattar. ’Vad är det jag betalar för egentligen?’”⁸³

En del av informationsarbetet är att jämföra kostnader i den egna föreningen med kostnaderna i andra föreningar, i de fall det finns jämförbara alternativ:

” Vi jämför oss med andra klubbar. De har samma pris, men det är inga kläder som ingår. Inga avgifter för cuper eller någonting. Det du får betala exkluderar flera poster. Men när vi sammanställer avgiften i vår klubb, då ska all utrustning ingå.⁸⁴

I dessa jämförelser blir det viktigt att redovisa vad som ingår i de olika avgifterna, för att föräldrarna ska kunna jämföra kostnaderna i föreningar och ta ställning mellan dem. Om avgiften måste höjas, sägs det i en ridsportförening vara viktigt att kunna förklara de bakomliggande skälen för medlemmar och föräldrar.⁸⁵

En annan del i detta arbete är att erbjuda valmöjligheter till föräldrarna.⁸⁶ Det kan handla om att göra viss utrustning valbar. En representant berättar att de låter föräldragruppen besluta om nivå och kostnader:

” Annars bakas det in i en terminsavgift och då blir det 500 eller 1 000 kronor dyrare varje år. Det har folk inte råd med, så i stället har vi gjort det valbart. Så får föräldrarna i föräldragruppen sitta och snacka ihop sig om vad de tycker och tänker om det.⁸⁷

Nivån på föräldrarnas bidrag till föreningens intäkter kan också vara valbar. Vissa stöttar sina barn i att sälja och att köpa saker, andra kan välja att bidra genom att främja att organisationer går in och sponsrar föreningens aktiviteter:

” Barnen säljer kakor och de säljer kläder. Ja, det får de bestämma med föräldragruppen. En del säljer aldrig saker, utan har föräldrar som arbetar på rätt ställen och som kan gå in och sponsra föreningen.⁸⁸

82 Amir Jakirlic, fotboll/förening, Aleks Muratyan, fotboll/förening, Anna Samuelsson, ridsport/förening.

83 Aleks Muratyan, fotboll/förening.

84 Aleks Muratyan, fotboll/förening.

85 Anna Samuelsson, ridsport/förening.

86 Marcelo Soto, fotboll/förening.

87 Marcelo Soto, fotboll/förening.

88 Mathias Jonsson, fotboll/förening.

I en fotbollsklubb samtalar de om hur de kan hålla kostnaderna nere för profilkläder, bland annat genom att informera om att barnen kan ärva kläder:

” Vi ställer inga krav på att de ska ha profilkläder. Naturligtvis tycker vi att det är kul om de har det och då säljer vi kläderna till självkostnadspris. Jag har föräldramöten där jag förklarar för föräldrarna. ”Har du tre barn, sätt bara efternamnet på kläderna.” Då kan de ärva kläderna och föräldrarna måste inte köpa nya varje år.⁸⁹

Inom friidrotten finns flera föreningar som samarbetar med Fritidsbanken och informerar om dess verksamhet så att föräldrar inte ska behöva köpa utrustning till barn och ungdomar.⁹⁰

En företrädare diskuterar hur vissa arrangemang och tävlingar belastar medlemmarna snarare än föreningen.⁹¹ Därmed förs kostnaderna och ansvaret över till föräldrar och medlemmar i stället. I ett fall diskuterar en representant hur tillfälliga avgiftslättnader på sikt måste lösas av föräldrarna snarare än av föreningen.⁹²

Vissa aktörer svårare att påverka

Vissa grupper anses vara svårare att påverka, inklusive ideella, tränare, föräldrar och ungdomar, vilket kan driva kostnaderna för barn och ungdomar.⁹³ I några av intervjuerna framträder en föreställning om att det ideella engagemanget har ändrat karaktär över tid:

” Mina kollegor och jag har diskuterat att det fanns en tidigare generation där man ställde upp på ett annat sätt än idag. Det var inga konstigheter. Man ställde upp gratis och man behövde inte ha någon ersättning.⁹⁴

I dag finns det en föreställning om att de ideella förväntar sig att få betalt för sina insatser, enligt flera representanter. Detta skulle kunna leda till ytterligare kostnader för föreningen och i förlängningen för barn och ungdomar. En ledare inom fotbollen pratar om skillnader mellan storstad och landsbygd i relation till det ideella arbetet:

” Den ideella kraften är mycket starkare på landsbygden än i staden. Det är svårare att rekrytera en ledare i storstaden utan att arvodera. Arvoden till ungdomsledare gör att kostnaderna för det enskilda barnet stiger.⁹⁵

Respondenterna kopplar emellanåt samman svårigheterna med att rekrytera ideella som ledare med utbudet på tränare:

” Det är tränarens marknad, kan man säga. Det är vanligt med ganska stora arvodesbelopp för en extern tränare i ett ungdomslag. Och det är klart att det driver kostnaderna.⁹⁶

89 Patricia Daoud, fotboll/förening.

90 Frida Hogstrand, friidrott/förbund.

91 Benjamin Åberg, friidrott/förening.

92 Markku Söderberg, ridsport/förbund.

93 Frida Hogstrand, friidrott/förbund, Anders Bengtsson, fotboll/förbund.

94 Frida Hogstrand, friidrott/förbund.

95 Anders Bengtsson, fotboll/förbund.

96 Richard Morero, fotboll/distrikt.

Andra grupper som anses driva kostnader och som upplevs vara svåra att påverka är ungdomar och föräldrar. Ungdomar är modemedvetna och vill inte ha vilka märken som helst på sina tränings- och tävlingskläder.⁹⁷ Vårdnadshavare och föräldrar i sin tur uppvisar ett ökat motstånd mot att ställa upp.⁹⁸

Förbund tilldelar ansvar till föreningarna

Delar av förbundens arbete handlar om att stötta och bidra till föreningarnas verksamhetsutveckling och föreningsekonomi. Det kan handla om att hjälpa föreningarna att söka bidrag och stöd, anordna utbildningar, sprida information och visa på goda exempel.⁹⁹ Även om arbetet syftar till att påverka kostnadsutvecklingen för föreningarna samt är en form för hur förbunden kan arbeta med kostnaderna för barn och ungdomar, kan det också ses som ett sätt att delegera ansvaret för kostnadsutvecklingen till föreningarna:

” Det är föreningarnas val av upplägg för hur de ville debitera sina avgifter. I den frågan har vi inte varit inblandade i mer än att vi ger goda råd till våra föreningar. Annars är det föreningen som äger den frågan.¹⁰⁰

Ett av sätten som förbunden arbetar med kostnadsutvecklingen är genom att stötta föreningarnas arbete med bidrag och stöd. Det kan handla om att underlätta för föreningarna att söka externa medel till verksamheten:

” Vi har genomfört flera olika seminarier i förbundets regi som handlar om stödformer. I seminarierna försöker vi hjälpa föreningarna att hitta till exempelvis Arvsfonden.¹⁰¹

Förbundens arbete med att stötta föreningarnas arbete kan också handla om att utforma bidrag som hjälper föreningarna med att utveckla deras verksamhet:

” Det är statligt stöd som vi får från Riksidrottsförbundet och som vi kan portionera ut till de föreningar som söker stöd från oss. Jag har jobbat aktivt med just kostnadsutvecklingen, det vill säga att utforma bidrag som hjälper våra föreningar.¹⁰²

Förbunden bedriver också informationskampanjer och utbildningar för att påverka föreningarnas ekonomi och kostnadsutvecklingen för barn och ungdomar. Det kan handla om vikten av att ha en hållbar föreningsekonomi.¹⁰³ Inom ridsporten har förbundet tagit fram ett informationsmaterial som underlättar för föreningarna att analysera sin ekonomi:

” Jag har varit med och tagit fram ett material för att titta på nyckeltal och för att kunna analysera ekonomin i ridsportföreningar. Jag är ute och träffar föreningar i stort sett varje helg. Hur har deras ekonomiska utveckling varit över tid? Varför ser det ut så här? Vilka åtgärder skulle de behöva göra utifrån en kartläggning av ekonomin?¹⁰⁴

97 Mimmi Wange, fotboll/förening.

98 Richard Morero, fotboll/distrikt.

99 Anders Bengtsson, fotboll/förbund, Frida Hogstrand, friidrott/förbund.

100 Carro Phalén, fotboll/distrikt.

101 Anders Bengtsson, fotboll/förbund.

102 Frida Hogstrand, friidrott/förbund.

103 Richard Morero, fotboll/distrikt.

104 Lotta Hillbom, ridsport/förbund.

Förbunden bedriver också utbildningar för att påverka kostnaderna.¹⁰⁵ ”Vi har utbildning i att driva ridskola, vi har ekonomiutbildningar”, säger en person från ridsporten.¹⁰⁶ Förbunden lyfter slutligen fram goda exempel och visar på möjligheter som ytterligare sätt att stötta föreningarna i deras arbete med kostnadsutvecklingen.

Ansvar tilldelas åt sidan

Det tredje övergripande resultatet är att ansvar tilldelas åt sidan i intervjuerna med representanter för både förbund och föreningar. Många lokala kostnader och aktörer anses ligga utanför föreningarnas direkta kontroll. Föreningarnas arbete med kostnader fokuserar på den egna ekonomin och tillfälliga lösningar snarare än att adressera de fasta kostnaderna som barn och ungdomar möter i sitt idrottsutövande. Ansvaret för kostnaderna tilldelas ytterligare åt sidan genom att de förslag på åtgärder som förs fram till stor del handlar om vad externa aktörer kan göra. Idrottens mål och princip om ”allas rätt att vara med” framhålls i dessa sammanhang mer som en ambition än som en realitet. Dessa resonemang pekar på att företrädare för föreningar och förbund tenderar att skjuta delar av ansvaret för kostnaderna för barn- och ungdomsidrott ifrån sig.

Lokala kostnader och aktörer bortom kontroll

Många lokala kostnader och aktörer anses ligga utanför föreningarnas direkta kontroll. Till att börja med finns det flera exempel på uttalanden i intervjuerna som hänvisar till allmänna och generella faktorer bortom föreningens kontroll. ”Kostnader i samhället har ökat, och vi har varit tvungna att följa den trenden och börja höja våra avgifter”, säger exempelvis en företrädare för fotbollen.¹⁰⁷ En representant för ridsporten uttrycker en liknande frustration. ”Ridsporten kommer inte klara av att med egen kraft påverka, för det är så många yttre faktorer som påverkar.”¹⁰⁸ Andra respondenter inom fotbollen och ridsporten uttrycker sig på liknande vis.¹⁰⁹

I intervjuerna hänvisar representanter också till mer specifika kostnader som är bortom föreningens kontroll. Det kan handla om kostnader för anläggningar, material och underhåll. En del företrädare diskuterar skillnaderna mellan kommuner:¹¹⁰

” I en del kommuner behöver man inte betala planhyror medan i vår kommun måste vi betala. Det är ett orättvist samhälle.”¹¹¹

Andra anger att kommunens priser är en utmaning och att de hör till de faktorer som föreningen inte kan påverka.¹¹² I ett fall diskuterar en företrädare hur konkurrensen om anläggningar i storstäder driver upp priserna. ”Det är oftast mer

¹⁰⁵ Anna Reilly, ridsport/förbund, Maria Eriksson, ridsport/förbund.

¹⁰⁶ Anna Reilly, ridsport/förbund.

¹⁰⁷ Marcelo Soto, fotboll/förening.

¹⁰⁸ Lotta Hillbom, ridsport/förbund.

¹⁰⁹ Anders Carlén, fotboll/förening, Gabriella Pernler, ridsport/förening, Kris Kringstad, ridsport/förening, Malin Johansson, ridsport/förening.

¹¹⁰ Anders Carlén, fotboll/förening, Aleks Muratyan, fotboll/förening.

¹¹¹ Aleks Muratyan, fotboll/förening.

¹¹² Patricia Daoud, fotboll/förening.

tryck på anläggningar i städer, vilket innebär att det också är dyrare att hyra.”¹¹³ I andra fall berättar personer om hur kommunen har börjat ta betalt för tidigare kostnadsfria faktorer och höjt priserna på andra, utan att kommunens stöd och bidrag till föreningarna har följt med.¹¹⁴ Även kostnader för veterinärer anses vara utom föreningens kontroll.¹¹⁵

En faktor bortom fotbollens kontroll är idrottens utveckling på lokal och regional nivå. Någon beskriver utvecklingen som att ”allt är en kommers nu – allting”.¹¹⁶ Andra pratar mer om att kraven och nivån på tränare och träningar har höjts. ”Vi höjde för att behålla en viss form av nivå och en viss form av anställningar för våra tränare.”¹¹⁷ Visserligen är ambitionsnivån resultatet av val som föreningarna gör, men fotbollens utveckling anses inte vara det. En person anger att föreningar i storstaden är mer påverkade av fotbollens utveckling. ”I städerna har man en ambition att hela tiden klättra och så högt som möjligt.”¹¹⁸

En person från fotbollen hänvisar kostnader utom föreningens kontroll till förbundet på regional nivå. ”Det är Stockholms fotbollförbund som sätter priserna.”¹¹⁹ Upplevelsen är att möjligheterna till att påverka det regionala förbundet är begränsade.

Även möjligheterna till att generera lokala och regionala intäkter anses i vissa fall vara utom föreningens kontroll. Det kan handla om företagets villighet och möjligheter till att sponsra idrottandet.¹²⁰ ”Vi är verksamma i en förort som ligger i utkanten och det finns inte så många företag som är villiga eller skulle kunna bistå oss.”¹²¹

Fokus på föreningens ekonomi och tillfälliga insatser

Föreningarnas arbete med kostnader uppges vidare fokusera på den egna ekonomin¹²² och tillfälliga lösningar¹²³ snarare än att adressera de fasta kostnaderna som barn och ungdomar möter i sitt idrottsutövande.

Att fokusera på föreningens ekonomi kan handla om investeringar, som att utveckla och förbättra föreningarnas anläggningar. I ett fall handlar det om en konstgräsplan, nya banor och solceller.¹²⁴ Att förbättra föreningens ekonomi kan också handla om att kontrollera kostnader och förhandla om priser.¹²⁵ ”För oss är det otroligt viktigt att vi tittar på de ekonomiska förutsättningarna, att vi har väldigt god kostnadskontroll”, säger en representant för ridsporten.¹²⁶

113 Richard Morero, fotboll/distrikt.

114 Mathias Jonsson, fotboll/förening, Frida Hogstrand, friidrott/förbund, Cecilia Ohlausson, ridsport/förening.

115 Cecilia Ohlausson, ridsport/förening.

116 Marcelo Soto, fotboll/förening.

117 Amir Jakirlic, fotboll/förening.

118 Anders Bengtsson, fotboll/förbund.

119 Marcelo Soto, fotboll/förening.

120 Anders Bengtsson, fotboll/förbund.

121 Aleks Muratyan, fotboll/förening.

122 Anders Bengtsson, fotboll/förbund, Carro Phalén, fotboll/distrikt, Mattias Fejes, fotboll/förening, Mimmi Wange, fotboll/förening, Per-Arne Sterner, fotboll/förbund, Benjamin Åberg, friidrott/förening, Stephan Hammar, friidrott/förbund, Ann Kjellser, ridsport/förening, Cecilia Ohlausson, ridsport/förening, Eva Senderovitz, ridsport/förening, Paulina Mannberg, ridsport/förening, Kris Kringstad, ridsport/förening, Lotta Hillbom, ridsport/förbund, Maria Eriksson, ridsport/förbund.

123 Richard Morero, fotboll/distrikt, Eva Senderovitz, ridsport/förening.

124 Mattias Fejes, fotboll/förening.

125 Ann Kjellser, ridsport/förening, Kris Kringstad, ridsport/förening.

126 Ann Kjellser, ridsport/förening.

Föreningarna arbetar också med att förhandla om priser för exempelvis material och utrustning till anläggningar.¹²⁷

Ett annat återkommande inslag i intervjuerna är berättelser om tillfälliga snarare än regelbundna insatser för att påverka kostnadsutvecklingen för barn och ungdomar. Det kan exempelvis handla om tillfälliga avgiftssänkningar, öppna träningar en gång i månaden, friidrottsskolor på sportlovet, nattfotboll eller prova-på-tillfällen.¹²⁸ En förbundsrepresentant berättar om ett projekt där deltagarna kan ansöka om att få avgiften finansierad under en period:

” Det enda vi har i dag är ett projekt som utvecklar verksamhet i områden identifierade av polisen som särskilt utsatta. Där kan man ansöka om att få medlemsavgiften finansierad under en period. Det är väl den enda aktiviteten vi har gått in och subventionerat för att sänka avgifterna.¹²⁹

En annan företrädare berättar att de har en öppen akademi en gång i veckan. ”Då kan alla barn få minst ett pass i veckan som är utöver det som man tränar med sitt lag och så får de professionell träning i fotboll.”¹³⁰ I ett fall låter en förening personer som har en bakgrund i kriget i Ukraina träna utan att betala avgift.¹³¹ Inom fotboll, friidrott och ridsporten förekommer att sponsorer betalar avgiften för vissa av deltagarna eller bidrar till idrottsskolor under sommarloven.¹³²

Även från förbunds nivå bidrar idrotterna till de tillfälliga insatserna.¹³³ ”Vi kan göra punktinsatser, på tävlings-, utbildnings- och marknadssidan.”¹³⁴ Inom fotbollen fördelar förbundet stöd till föreningar som verkar inom socioekonomiskt utsatta områden för att subventionera avgifter.¹³⁵

Utmaningen för de tillfälliga insatserna är att omvandla dem till regelbundet arbete för att påverka kostnaderna för barn och ungdomar:

” Det är ju det som är problemet. Så länge det finns projektpengar och projektledare kan man ofta få i gång verksamheten. Meningen är att det ska övergå i den ordinarie verksamheten. Men sedan då? Då finns det sällan bidrag.¹³⁶

En representant bejaktar utmaningen, men undrar också om fler deltagare kan bidra till och generera en viss ekonomi för den enskilda föreningen.¹³⁷ En annan representant berättar hur de följer upp tillfälliga satsningar under sommarloven genom att fortsätta med avgiftsfri träning under höstterminerna.¹³⁸

Det finns slutligen företrädare som efterfrågar tips om vad föreningarna skulle kunna göra för att mer direkt påverka kostnaderna för barn och ungdomar. ”Nu är

127 Kris Kringstad, ridsport/förening.

128 Amir Jakirlic, fotboll/förening, Hillevi Thor, friidrott/förbund, Ulf Friberg, friidrott/förening, Stefan Olsson, friidrott/förbund.

129 Hillevi Thor, friidrott/förbund.

130 Carro Phalén, fotboll/distrikt.

131 Mattias Fejes, fotboll/förening.

132 Mattias Fejes, fotboll/förening, Bernt Andersson, friidrott/förbund, Peter Dacke, friidrott/förening, Markku Söderberg, ridsport/förbund.

133 Frida Hogstrand, friidrott/förbund, Hillevi Thor, friidrott/förbund, Maria Eriksson, ridsport/förbund.

134 Frida Hogstrand, friidrott/förbund.

135 Richard Morero, fotboll/distrikt.

136 Bernt Andersson, friidrott/förbund.

137 Ulf Friberg, friidrott/förening.

138 Peter Dacke, friidrott/förening.

det du som ställer frågor”,¹³⁹ konstaterar en person, men ställer ändå en retorisk fråga i intervjun om vad en förening som deras skulle kunna göra för att påverka kostnadsutvecklingen.

Föreningar tjänar pengar på varandra

Ett ytterligare sätt som fördelar ansvaret för kostnaderna för barn och ungdomar åt sidan är när föreningar skapar arrangemang och tävlingar för andra föreningar med målsättningen att öka de egna intäkterna:

” Många föreningar ser sina tävlingar som en inkomstkälla. Vi har arrangemang varje år och vi har några som är riktigt dyra. Där tar vi bra betalt för att vi vet att de andra är vana att betala mycket.”¹⁴⁰

Föreningarna kan öka sina intäkter via avgifter för att delta i arrangemanget eller via kringkostnader som lunch och fika.¹⁴¹ En representant pratar om fenomenet som att föreningarna ”kannibaliserar” på varandra.¹⁴² En annan företrädare menar att friidrotten har en fungerande och rättvis modell för tävlingsavgifter, men reflekterar också kring alternativ och möjliga samarbetsavtal i närregionen. ”Man skulle också kunna hitta en modell där man gick samman i kluster och arrangerade tävlingar som var gratis.”¹⁴³

Utvecklingsförslag för lokala externa aktörer

Ansvaret för kostnaderna tilldelas ytterligare åt sidan genom att de förslag på åtgärder som förs fram till stor del handlar om vad externa aktörer på lokal nivå kan och bör göra. Ett av de mer återkommande förslagen rör att påverka och utvidga offentliga aktörers stöd till idrotten. Det kan handla om förslag om ett utvidgat stöd i allmänhet¹⁴⁴, men också konkreta förslag, som att kommuner bör anställa föreningsutvecklare¹⁴⁵.

Ett annat utvecklingsförslag är att samverka mer med andra lokala aktörer. Det kan handla om att söka samverkan med andra lokala idrotter och föreningar.¹⁴⁶ En representant önskar mer samverkan med skolor för att få elever att röra på sig i en ökad grad.¹⁴⁷ I denna samverkan kan aktörerna dela med sig och hjälpa varandra.¹⁴⁸ I en fotbollsförening deltog fotbollslaget i en konsert i den lokala kyrkan:

” Då fick jag fotbollslaget att gå på en konsert i frikyrkan. Församlingen höll på att tappa hakan när jag kom in med 16–17 fotbollsspelare. Spelarna satt snällt kvar och lyssnade och tyckte det var riktigt trevligt. När vi gick sade vi: Hör ni, förresten, vi har match på lördag. Ni är välkomna. Hela församlingen kom dit.”¹⁴⁹

139 Eva Senderovitz, ridsport/förening.

140 Benjamin Åberg, friidrott/förening.

141 Frida Högstrand, friidrott/förbund.

142 Hillevi Thor, friidrott/förbund.

143 Johan Engberg, friidrott/förbund.

144 Lotta Hillbom, ridsport/förbund, Stephan Hammar, friidrott/förbund.

145 Marcelo Soto, fotboll/förening.

146 Anders Bengtsson, fotboll/förbund.

147 Ulf Friberg, friidrott/förening.

148 Eva Senderovitz, ridsport/förening.

149 Anders Bengtsson, fotboll/förbund.

Utbytet mellan fotbollsföreningen och kyrkan har utvecklats sedan dess, där exempelvis gudstjänster har förlagts hos fotbollsföreningen. ”Det där tycker jag är ett bra exempel på att man inte får snöa in i sin egen förening, utan måste hitta nya samverkansformer”, menar en representant för föreningen.¹⁵⁰

”Allas rätt att vara med” – en ambition

Att idrottens mål och princip om ”allas rätt att vara med”¹⁵¹ är mer av en ambition och att idrott för alla måste nyanseras framkommer i flera samtal. En representant för friidrotten diskuterar att det finns föreningar som arbetar mer med värderingar än andra föreningar:

” Grundtanken hos varje förening är att alla ska vara välkomna och att man ska vara en idrott för alla och en förening för alla. Men jag tror att det finns föreningar som jobbar mer aktivt med de frågorna än vad kanske andra gör.¹⁵²

En fotbollsrepresentant säger att fotbollen är öppen för alla till en viss ålder:

” I vår förening är vi öppna för alla, men bara upp till en viss nivå eller upp till en viss ålder, upp till 13 års ålder. Vid 13 års ålder har vi en uttagning med begränsat antal platser.¹⁵³

En variant på mottot som ambition är att idrotten alltid kan nå fler och alltid kan utvecklas. En person från friidrotten resonerar om att alla idrotter borde kunna bli bättre: ”Jag tror faktiskt att de flesta idrotterna skulle säga samma sak, att vi kan alla bli bättre på att inkludera barn och ungdomar i vår verksamhet.”¹⁵⁴

En annan representant tycker att de borde kunna göra mycket mer:

” Jag tycker att vi kan göra mycket, mycket mer. Det är ju verkligen en nyckel, att finnas i hela landet, att finnas i stad och i landsbygd, att finnas i olika områden. Vi är ju en av de största idrotterna i landet och det skulle kännas väldigt olyckligt om vi bara appellerar till en socioekonomisk grupp eller en del av landet.¹⁵⁵

Samtidigt som friidrotten har förutsättningarna för att vara tillgänglig för alla anger en annan företrädare att den ändå inte lyckas med att uppfylla målet och ambitionen till fullo.¹⁵⁶

Representanter anger vidare att det är viktigt att föreningarna gör vad de kan för att sträva efter att uppfylla målet och ambitionen. I flera av dessa samtal lyfts motsättningen mellan värderingar och kostnader fram.¹⁵⁷ En företrädare för ridsporten säger att ”vi vill ju gå runt, men vi vill också erbjuda ridning för så många som möjligt”.¹⁵⁸ En annan person resonerar på ett likartat vis:

150 Anders Bengtsson, fotboll/förbund.

151 RF, 2009.

152 Frida Hogstrand, friidrott/förbund.

153 Amir Jakirlic, fotboll/förening.

154 Frida Hogstrand, friidrott/förbund.

155 Stephan Hammar, friidrott/förbund.

156 Hillevi Thor, friidrott/förbund.

157 Eva Senderovitz, ridsport/förening, Gabriella Pernler, ridsport/förening.

158 Paulina Mannberg, ridsport/förening.

” Ja, men det är väl klart att jag skulle kunna tycka att man skulle kunna göra ännu mera för att hålla ner kostnaden. Men ja, sedan har ju den övriga kostnadsutvecklingen och världsläget och allting gjort att det är mycket tuffare i dag.¹⁵⁹

I vissa föreningar görs riktade insatser för att uppfylla idrottens mål och princip om ”allas rätt att vara med”.¹⁶⁰ I en friidrottsförening får de flesta medlemmar betala hela kostnaden samtidigt som medlemmar från utsatta områden bara behöver betala medlemsavgiften.¹⁶¹ I en fotbollsförening anammas en högre ’service’-nivå utifrån vad majoriteten har råd med parallellt med att resterande medlemmar får en viss avgiftsbefrielse:

” Om 95 % kan betala och vill ha den här servicenivån så det är bättre att vi lägger det på den nivån. Sedan får 5 % en avgiftsbefrielse eller delvis. Om vi skulle lägga nivån efter dem som inte har råd alls, då skulle vi inte kunna ha någon verksamhet alls.¹⁶²

Representanter inom friidrotten anger att idrotten är mer för vissa grupper i samhället än andra.¹⁶³ ”Jag skulle nog vilja säga att friidrott är en medelklass-idrott”, säger en person.¹⁶⁴ En annan resonerar om krocken mellan situationen i Sverige och de internationella aspekterna:

” Friidrott är på många sätt en väldigt vit idrott för medelklassen, även om vi är en internationell idrott. Det där tycker jag är lite ironiskt. I våra internationella mästerskap är det deltagare från hela världen, men hos oss har vi inte deltagare från hela världen. Hela Sverige är inte representerat.¹⁶⁵

Slutligen finns det flera representanter som diskuterar hur mottot idrott för alla i relation till kostnader för barn och ungdomar är en mindre prioriterad fråga på förbunds-nivån.¹⁶⁶ ”Jag upplever inte att det är en jättestor fråga nationellt i förbundet”, säger en friidrottsrepresentant.¹⁶⁷ En anledning kan vara att det finns en bild av att friidrotten har låga avgifter. ”Jag tror inte att kostnaden för att utöva friidrott är så hög, vilket innebär att det inte är det största problemet.”¹⁶⁸ En annan anledning kan vara att förbund och föreningar har olika ansvarsområden. ”Det nationella perspektivet är ju att skapa förutsättningar för att föreningen ska kunna utvecklas.”¹⁶⁹

” Det är inte Friidrottsförbundets ansvar att bestämma vad föreningarna ska göra. Förbundet rekommenderar föreningarna att göra olika aktiviteter men det måste vara föreningarna själva som genomför dem.¹⁷⁰

159 Kris Kringstad, ridsport/förening.

160 Per-Arne Sterner, fotboll/förbund.

161 Benjamin Åberg, friidrott/förening.

162 Per-Arne Sterner, fotboll/förbund.

163 Peter Dacke, friidrott/förening, Stephan Hammar, friidrott/förbund.

164 Peter Dacke, friidrott/förening.

165 Hillevi Thor, friidrott/förbund.

166 Johan Engberg, friidrott/förbund, Karin Lundgren, friidrott/förbund, Stephan Hammar, friidrott/förbund.

167 Johan Engberg, friidrott/förbund.

168 Karin Lundgren, friidrott/förbund.

169 Stephan Hammar, friidrott/förbund.

170 Karin Lundgren, friidrott/förbund.

Ansvar tilldelas uppåt

Det fjärde övergripande resultatet är att ansvar tilldelas uppåt i intervjuerna med representanter för både förbund och föreningar. Många nationella faktorer och aktörer uppfattas ligga utanför föreningarnas kontroll. Även här läggs delar av ansvaret på externa aktörer genom att utvecklingsförslag fokuserar på vad externa aktörer på nationell nivå kan och bör göra. En dimension av dessa resonemang kan kopplas till idrottens mål och princip om ”allas rätt att vara med” håller på att förlora sin ställning för vissa. Argumentationen tyder på att företrädare för föreningar är benägna att överlåta en del av det ekonomiska ansvaret för barn- och ungdomsidrotten till högre instanser.

Nationella faktorer och aktörer bortom kontroll

Många nationella faktorer och aktörer anses ligga utanför föreningarnas direkta kontroll. Representanter för både fotbollen och ridsporten uttrycker en frustration över ökade allmänna samhällskostnader.¹⁷¹ De betonar att yttre faktorer, som de inte kan påverka, spelar en stor roll i deras ekonomiska utmaningar och begränsar deras handlingsutrymme.

En återkommande faktor i intervjuerna är inflationen i Sverige.¹⁷² En person från ridsporten berättar om hur inflationen har påverkat priserna för klubben och hur räntorna på banklånen har ökat. ”Inflation och räntor har gjort att vi i dagsläget är väldigt ekonomiskt utmanade.”¹⁷³ Dessvärre är inte bidragen från kommunen inflationsjusterade, vilket sägs förvärra föreningens ekonomiska situation:

” Det sista vi vill göra är att öka avgifterna. Men har man inflation i den storleksordning som vi har i dag, då har vi egentligen inget val. Vi har därför höjt avgifterna löpande.¹⁷⁴

Priser som är utanför föreningarnas kontroll inkluderar elpriser, priser för transport och priser för material som foder till hästar.¹⁷⁵ ”Det är svårt för oss att påverka våra foderpriser eller elpriser. Det är inte vi som sätter dem”, säger en företrädare för ridsporten.¹⁷⁶ Inflation och priser drivs i sin tur uppåt av internationella faktorer, som förändringar i klimatet. ”Vi kan se att det blir mer torka och mer regn än vad vi har haft tidigare.”¹⁷⁷

” I vår idrott har vi många saker som gör att vi det är svårt att påverka priserna. Vi har så många yttre omständigheter. Du har gödningen som blivit mycket dyrare, du har bränslepriserna som blivit mycket dyrare, du har fodret som har blivit mycket dyrare.¹⁷⁸

171 Marcelo Soto, fotboll/förening, Lotta Hillbom, ridsport/förbund, Anders Carlén, fotboll/förening, Gabriella Pernler, ridsport/förening, Kris Kringstad, ridsport/förening, Malin Johansson, ridsport/förening.

172 Vid tiden för genomförandet av intervjuerna (vår och höst 2024) var inflation och räntor på väg ned efter en tids högre nivåer.

173 Eva Senderovitz, ridsport/förening.

174 Eva Senderovitz, ridsport/förening.

175 Ann Kjellser, ridsport/förening, Henrik Schölin, friidrott/förening.

176 Anna Reilly, ridsport/förbund.

177 Anna Reilly, ridsport/förbund.

178 Gabriella Pernler, ridsport/förening.

Utvecklingsförslag för nationella externa aktörer

Delar av ansvaret fördelas uppåt genom att de utvecklingsförslag som diskuteras i intervjuerna till stor del fokuserar på vad externa aktörer på nationell nivå kan och bör göra. Det kan handla om att förbund och aktörer på nationell nivå bör informera om föreningslivets betydelse, sprida kunskap och information samt främja dialog, skapa engagemang, verka för mer och utvecklat stöd från den offentliga sektorn samt utfärda nationella direktiv.

Ett förslag på hur kostnaderna för barn och ungdomar kan påverkas är genom att den nationella nivån bör informera mer om föreningslivets betydelse. ”De måste hela tiden påminna om hur viktigt föreningslivet är för Sverige i stort”, säger representant för fotbollen.¹⁷⁹ Påverkan bör ske genom att påverka opinionen¹⁸⁰ och genom ett ”mycket, mycket tuffare påverkansarbete på central nivå”.¹⁸¹ I det arbetet är ett förbund en mycket starkare röst än en enskild förening, resonerar en företrädare för ridsporten, och där kan den nationella nivån hjälpa till att driva frågor.¹⁸²

Den nationella nivån har också en roll i att främja en dialog om föreningarnas prissättning, avgifter och idrottens utveckling.¹⁸³ Den nationella nivån borde även arbeta med en regelbunden uppföljning via årsrapporter och enkäter.¹⁸⁴ Ytterligare förslag till vad förbunden skulle kunna göra är att erbjuda stöd för att ha anställd personal i föreningarna och att skapa kampanjer för att främja det ideella engagemanget.¹⁸⁵

” Både Riksidrottsförbundet och Friidrottsförbundet skulle kunna göra mer kampanjer för att föräldrar ska våga ställa upp som tränare. Att det också ska bli lättare att utbilda tränare. Kanske lite kortare och snabbare utbildningar? För då kan vi ha fler barn per träningsgrupp.¹⁸⁶

Ett ytterligare förslag på hur kostnaderna för barn och ungdomar kan påverkas är genom att den nationella nivån bör verka för ett ökat och utvecklat stöd från det offentliga. Representanter för föreningarna skulle vilja se ett mycket större engagemang från stat och regering.¹⁸⁷ En representant för ett förbund vill att den nationella nivån verkar mer för att enskilda kommuner ska kunna skapa förutsättningar för fungerande anläggningar.¹⁸⁸ Riksdag och regering bör öka tilldelningen av resurser och medel till idrotten, anser en företrädare för fotbollen:

” Jag önskar verkligen att statsmakten hade mer intresse av att skjuta till resurser till ungdomsidrotten. Så jag tycker nog att det är mer en regeringsfråga via Riksidrottsförbundet än vad det är en fråga för Svenska fotbollförbundet.¹⁸⁹

179 Carro Phalén, fotboll/distrikt.

180 Maria Eriksson, ridsport/förbund.

181 Patricia Daoud, fotboll/förening.

182 Cecilia Ohlaussen, ridsport/förening.

183 Johan Engberg, friidrott/förbund.

184 Hillevi Thor, friidrott/förbund.

185 Mattias Fejes, fotboll/förening, Sofia Malm, friidrott/förening.

186 Sofia Malm, friidrott/förening.

187 Ulf Friberg, friidrott/förening, Benjamin Åberg, friidrott/förening.

188 Stephan Hammar, friidrott/förbund.

189 Per-Arne Sterner, fotboll/förbund.

Slutligen finns det önskemål om nationella direktiv för kostnaderna för barn och ungdomar. ”Någon form av styrning från centralt håll för att hålla kostnaderna nere.”¹⁹⁰ Det skulle kunna vara ett mål att inom en viss tidsperiod kunna sänka kostnaderna för föreningens medlemmar. Det skulle visserligen kräva någon form av stöd, för det skulle inte gå att tvinga fram, menar en representant:

” Vad det får kosta får man komma fram till utifrån vad man tycker är rimligt. Men den styrningen finns inte. Det hade varit bra för att säkerställa att det blev liknande villkor.¹⁹¹

En representant för fotbollen anser att det är orimligt att föreningarna ska bära allt ansvar för kostnadsutvecklingen. Den nationella nivån skulle kunna agera tydligare när det gäller att minimera skillnader i nivån på medlemsavgift och kraven som ställs på medlemmarna utifrån att föreningarna ska kunna vara berättigade till bidrag och stöd.¹⁹²

”Allas rätt att vara med” på väg bort

I flera samtal diskuterar representanter aspekter på målet och ambitionen som skulle kunna tyda på att idrott för alla är på väg att omförhandlas eller avvecklas. En person från ridsporten frågar om det är ett rimligt mål:

” Vi vill att alla som vill ska få möjlighet. Vi brinner för att alla som vill skall få möjlighet inom en rimlig gräns. Vi kan inte ge bort saker gratis. Vi måste ju ändå ta betalt och gå runt.¹⁹³

Andra menar att idrotten långt ifrån är öppen för alla.¹⁹⁴ En representant för ridsporten vill att den ska vara öppen för alla, men att ekonomiska och andra förutsättningar förhindrar att målet realiserar:

” Inom ridsporten slår man sig för bröstet och säger att ridsporten är öppen för alla. Det är så jämställt och jämlikt och alla får vara med. Men så är det ju faktiskt inte.¹⁹⁵

Inom friidrotten finns det aktörer som prioriterar en framgångsrik och fungerande verksamhet framför att idrotten ska vara öppen för alla:

” Vi är ju inte en social inrättning för att stötta ungdomar. Vi har en verksamhet för ungdomar som är intresserade av idrott. Vi vill att det ska gå jäkligt bra. Vi vill uppnå bra resultat och att det ska vara en glädje.¹⁹⁶

En representant för ridsporten menar att idrottens värderingar och kostnader är särkopplade från varandra. Alla ska vara välkomna, men det handlar inte om pengar:

190 Benjamin Åberg, friidrott/förening.

191 Benjamin Åberg, friidrott/förening.

192 Patricia Daoud, fotboll/förening.

193 Cecilia Ohlaussen, ridsport/förening.

194 Malin Johansson, ridsport/förening, Maria Eriksson, ridsport/förbund.

195 Malin Johansson, ridsport/förening.

196 Peter Dacke, friidrott/förening.

” Vi har absolut värdegrunder som vi pratar väldigt mycket om i styrelsen och som vi jobbar väldigt mycket med. Men det är inget vi kopplar till pengar och avgifter. Alla ska känna sig välkomna och behandla varandra med respekt. Jag ser inte det som någonting som är kopplat till pengar, utan mer till värdegrund.¹⁹⁷

Slutligen finns det flera representanter som diskuterar hur idrott för alla är på väg att försvinna.¹⁹⁸ Det kan handla om att målet är på väg att bli mer av en papperskonstruktion:

” Idrotten har redan lämnat de här värderingarna, skulle jag vilja säga. Vi har fortfarande en ambition att alla ska vara med, men ibland blir den tyvärr bara på papper. Vi är väldigt duktiga i projekt att alla ska vara med och alla är lika. Men när vi väl ska få ut det i verkstaden så landar vi inte riktigt där.¹⁹⁹

Enligt en representant är detta ett resultat av negativa trender som är svåra att bryta.²⁰⁰ Föreningarna behöver överleva genom att ta ut högre kostnader samtidigt som vissa därmed inte har råd att delta. Inom fotbollen resonerar några om vad detta kan innebära för framtiden.²⁰¹ ”Jag tror att utvecklingen på sikt kommer bli så att alla föreningar inte kan erbjuda allt och på alla nivåer”, säger en person.²⁰²

” Vi har inte tagit det ansvaret. Vi har ingen folkrörelse snart. Ingen kommer att ställa upp. När våra ledare inte längre är gratis, vad händer då? Då har vi verkligen bara de som har råd och betalar till klubbar, där det är dyra arvoden till ledare kvar.²⁰³

En representant för fotbollen undrar om föreningar som form för idrottandet och i förlängningen idrottens gemensamma mål och ambitioner är på väg bort. En del av resonemanget rör den tid och resurser som det kräver att driva en förening:

” Årsmötet ska genomföras, protokoll för styrelsemöte ska rapporteras. Man ska rapportera lokalt och man ska rapportera till Fotbollförbundet. Det är inte helt enkelt för någon som inte varit med om det innan.²⁰⁴

Ett alternativ skulle kunna vara att lägga befintliga resurser på att ha anställda i stället och att bedriva verksamhet, resonerar representanten. ”Jag är helt övertygad om att de pengarna som används för att utveckla föreningen hade kunnat användas på ett annat sätt. Då tror jag att man hade haft mer aktivitet och rörelse.”²⁰⁵

197 Eva Senderovitz, ridsport/förening.

198 Marcelo Soto, fotboll/förening, Patricia Daoud, fotboll/förening.

199 Patricia Daoud, fotboll/förening.

200 Frida Hogstrand, friidrott/förbund.

201 Carro Phalén, fotboll/distrikt, Richard Morero, fotboll/distrikt, Marcelo Soto, fotboll/förening.

202 Carro Phalén, fotboll/distrikt.

203 Patricia Daoud, fotboll/förening.

204 Richard Morero, fotboll/distrikt.

205 Richard Morero, fotboll/distrikt.

Vissa förnekar ansvar

Ett femte övergripande resultat är att representanter anger att förbund och föreningar gör ganska lite för att påverka kostnadsutvecklingen för barns och ungdomars idrottsutövande. Förutom att detta är ett intressant resultat i sig i relation till kostnadsutvecklingen inom barn- och ungdomsidrotten, kan det också ses som ytterligare en strategi för att undvika ansvar. I stället för att tilldela ansvar nedåt, åt sidan eller uppåt, undviks ansvar genom att förneka att problematiken gäller eller är tillräckligt relevant.

För vissa är kostnadsutvecklingen inte en betydelsefull fråga eller något som föreningen har arbetat med.²⁰⁶ Andra, framför allt inom friidrotten, upplever att idrotten i grunden är tillgänglig, enkel och billig och att det är därför som de inte arbetar aktivt med kostnaderna för barn och ungdomar:

” Jag skulle inte säga att vi har aktivt arbetat med kostnaderna särskilt mycket. Vi har en självbild av att vara en billig idrott. Det är ett mantra som finns inom friidrotten, att vi är ju en väldigt tillgänglig, enkel och billig idrott.²⁰⁷

Enligt en annan företrädare finns det andra trösklar som påverkar barns och ungdomars idrottande i högre grad än kostnaderna:

” Vi jobbar ganska lite med kostnadsproblematiken. Det har nog sin förklaring i att vi upplever att vi är en billig idrott och att kostnaden är en ganska marginell tröskel. Det finns andra trösklar som är större än kostnaderna. Jag upplever inte att det är kostnaderna som är tröskeln till att vi inte har nått andra målgrupper.²⁰⁸

Personen anger vidare att idrotten saknar arvoderade tränare och att behoven av utrustning, material och kläder är begränsade. Sammantaget gör detta att avgifter upplevs vara måttfulla och att det därför arbetas relativt marginellt med kostnadsutvecklingen.

206 Per-Arne Sterner, fotboll/förbund, Bernt Andersson, friidrott/förbund, Hillevi Thor, friidrott/förbund, Stefan Olsson, friidrott/förbund.

207 Hillevi Thor, friidrott/förbund.

208 Stefan Olsson, friidrott/förbund.

Ansvarstagandets del i idrottens prislapp

Utvecklingen inom barn- och ungdomsidrotten kan tolkas som att kostnaderna tillåts öka på grund av att ansvaret delvis läggs på externa aktörer och faktorer. Detta ansvar fördelas inte bara uppåt till högre instanser, utan även nedåt till familjer och sidledes till andra organisationer. Denna ansvarsfördelning präglar såväl synsätt och värderingar som det praktiska arbetet och föreslagna lösningar kring kostnadsfrågan. Om föreningar och förbund inte tar sitt ansvar för kostnadsutvecklingen riskerar kostnaderna att överföras till barn och ungdomar. Detta kan i sin tur leda till att idrotten blir mindre tillgänglig för vissa grupper och därmed undergräver idrottens mål och princip om "allas rätt att vara med."

Ansvarstildelningens del i stigande kostnader

Utifrån den empiriska undersökningen finns det skäl att säga att tilldelningen av ansvar delvis skulle kunna förklara de stigande kostnaderna inom föreningsidrotten. Intervjuer med representanter för föreningsidrotterna belyser hur de resonerar kring faktorer både inom och utanför deras kontroll som påverkar kostnaderna för barn och ungdomar att delta i idrott. Hur dessa representanter navigerar spänningsfältet mellan kontrollerbara och okontrollerbara kostnader, samt hur de tar och tilldelar ansvar för kostnadsutvecklingen, är centralt. Brist på eget ansvarstagande kan leda till ökade kostnader för barn och ungdomar. Rapporten avslöjar ett komplext mönster av ansvarsfördelning och attityder kring kostnaderna för ungdomars idrottsutövande i föreningar, där det är särskilt anmärkningsvärt att representanter för förbund och föreningar tonar ned problematiken. Resultaten pekar på en situation där ansvaret för barns och ungdomars idrottskostnader är otydligt, och där åtgärder för att hantera kostnadsutvecklingen ofta läggs på aktörer utan direkt kontroll över kostnaderna.

Ansvar späds ut snarare än koncentreras

Även om representanter för föreningar och förbund tar ett visst eget ansvar, finns det en tendens att förskjuta det ekonomiska ansvaret nedåt, åt sidan och uppåt i organisationsstrukturen. Detta leder till att ansvaret för kostnadsutvecklingen för barn och ungdomar späds ut snarare än koncentreras. Ansvar sprids nedåt genom att föreningar överlåter det på föräldrar och medlemmar via information och valbarhet samt genom att vissa grupper, som ideella, tränare, föräldrar och ungdomar, anses vara svårare att påverka. Förbunden delegerar också ekonomiskt ansvar till föreningarna genom att hjälpa dem söka bidrag och stöd, anordna utbildningar, sprida information och visa på goda exempel. Åt sidan sprids ansvaret när föreningar pekar på lokala kostnader och aktörer som ligger utanför deras kontroll, fokuserar på den egna ekonomin och tillfälliga lösningar

snarare än fasta kostnader för barn och ungdomar samt när de tjänar pengar på varandra. Många åtgärdsförslag handlar om vad externa aktörer på lokal nivå kan göra. Idrottens mål och princip om "allas rätt att vara med" framhålls i dessa sammanhang mer som en ambition än som en realitet. Slutligen sprids ansvaret uppåt genom att nationella faktorer och aktörer anses ligga utanför föreningarnas kontroll, med utvecklingsförslag som främst fokuserar på vad externa aktörer på nationell nivå kan bidra med. En dimension av dessa resonemang kan kopplas till att idrottens mål och princip om "allas rätt att vara med" håller på att förlora sin ställning för vissa representanter.

Kostnader överförs till barn och ungdomar

Rapporten lyfter slutligen fram hur kostnader inom föreningsidrotten i allt högre grad verkar överföras till barn och ungdomar. Detta kan skapa en ekonomisk börda för deras familjer. Föräldrar förväntas inte bara betala de regelbundna medlemsavgifterna, utan också ta ställning till och täcka extra kostnader som uppstår. Dessa kan inkludera avgifter för utrustning, resor och deltagande i tävlingar. Dessutom uppmanas föräldrar ofta att bidra till föreningens ekonomi genom att delta i försäljningsaktiviteter eller genom att ge frivilliga bidrag. Denna överföring av kostnader riskerar att skapa en barriär för deltagande, särskilt för familjer med begränsade ekonomiska resurser.

Likheter och skillnader mellan de tre idrotterna

Denna studie undersöker kostnadsutvecklingen inom tre idrottsgrenar: fotboll, ridsport och friidrott. Fotbollen, en lagidrott med betydande kostnadsökningar, kontrasteras mot ridsporten som individuell idrott med mindre ekonomiska förändringar och friidrottens tendens till minskande utgifter. Ett gemensamt mönster är att representanter från alla tre idrotterna tar ett visst eget ansvar för att begränsa kostnaderna. Dock finns det en tydlig tendens att förskjuta det ekonomiska ansvaret i olika riktningar inom organisationsstrukturen – nedåt mot utövare och föräldrar, åt sidan mot andra aktörer, och uppåt mot högre instanser. Intressant nog verkar distinktionen mellan lag- och individuell idrott ha en begränsad inverkan på ansvarstagandet för kostnadsutvecklingen. Trots dessa likheter framträder också några skillnader: ridsportens aktiva arbete med föreningsekonomi, fotbollens påverkan av internationella och nationella trender samt friidrottens självbild som en ekonomiskt tillgänglig idrott.

Vad kan göras för att utöka ansvaret?

Rapporten belyser behovet av att föreningar och förbund tar ett tydligare ansvar för kostnadsutvecklingen inom barn- och ungdomsidrotten. Vad kan göras för att utöka ansvaret hos förbund och föreningar? En första rekommendation skulle kunna hämtas från litteraturen om organisationer och ansvar.²⁰⁹ Rekommendationen skulle kunna formuleras som att gå från ett retroaktivt till ett prospektivt ansvarstagande. Att gå från ett retroaktivt till ett prospektivt ansvarstagande skulle kunna innebära att föreningar och förbund intar en mer

²⁰⁹ Hart, 1968; Cane, 2002; Bexell, 2005.

proaktiv inställning till kostnadsutvecklingen. Detta kan leda till att organisationer och aktörer inte bara reagerar på kostnadsutvecklingen, utifrån vem eller vilka som har orsakat kostnaderna, utan också aktivt arbetar för att förebygga kostnader som påverkar barns och ungdomars möjligheter till att idrotta i förening. Genom att främja dialog mellan föreningar – och mellan föreningar och förbund med förmåga att ta ansvar – skulle de gemensamt kunna skapa en kultur, tydligare ansvarsfördelning och uppmuntran av olika aktörers engagemang kring kostnadsutvecklingen.

Ytterligare rekommendationer kan hämtas från en bok om organisationer och ansvar.²¹⁰ I boken lyfter författarna fram ett antal rekommendationer för ett utökat ansvarstagande i organisationer.²¹¹ En av dessa rekommendationer inkluderar att gå från ett begränsat ansvar till ett utökat ansvar i tid och rum. Att gå från ett begränsat ansvar till ett utökat ansvar i tid och rum skulle kunna innebära att föreningar och förbund börjar tänka mer långsiktigt i sina beslut och handlingar, både geografiskt och tidsmässigt. Detta skifte kan leda till att de inte bara fokuserar på omedelbara resultat, för den egna föreningen och idrotten, utan också på konsekvenser för såväl samhälle som framtida grupper av barn och ungdomar. Dessutom skulle detta perspektiv kunna uppmuntra samarbete över förenings- och idrottsgränser såväl som mellan den offentliga, privata och ideella sektorn.

Förslag på uppföljande studier

Undersökningens resultat och analys utgör en solid grund för vidare diskussioner och uppföljande studier om ansvaret för kostnadsutvecklingen inom föreningsidrotten. Ett första förslag är att utgå från studiens begränsningar och undersöka om resultaten kan generaliseras till enskilda föreningar, specifika idrotter eller föreningsidrotten i allmänhet. Detta skulle ge en djupare förståelse för hur representativa resultaten är. Ett andra förslag är att analysera föreningarnas och förbundens ekonomi mellan 2009 och 2023. Genom att granska årsredovisningar kan denna studie kompletteras med data om intäkter, kostnader och tillgångar över tid, vilket kan relateras till förändringar i medlems- och träningsavgifter. Detta skulle ge insikt i ekonomiska trender och deras påverkan på kostnadsutvecklingen. Ett tredje förslag är att undersöka om de observerade kostnadsökningarna också förekommer inom andra delar av det svenska civilsamhället. Det skulle vara värdefullt att förstå om ökade deltagarkostnader är unika för idrotten eller om de speglar bredare förändringar inom det svenska föreningslivet. Dessa förslag syftar till att ge en mer omfattande bild av kostnadsutvecklingen och dess konsekvenser, vilket skulle kunna bidra till mer informerade beslut och strategier framöver.

²¹⁰ Jensen & Sandström, 2012.

²¹¹ Jensen & Sandström, 2012.

Referenser

- Alexius, S. (2017). Assigning responsibility for gambling-related harm: Scrutinizing processes of direct and indirect consumer responsabilization of gamblers in Sweden. *Addiction Research & Theory*, 25(6), 462–475.
- Brunsson, N., Gustafsson Nordin, I. & Tamm Hallström, K. (2022). 'Un-responsible' organization: How more organization produces less responsibility. *Organization Theory*, 3(4).
- Bexell, M. (2005). *Exploring responsibility: Public and private in human rights protection* [Dissertation]. Department of Political Science, Lund: Lund University.
- Cane, P. (2002). *Responsibility in law and morality*. Portland: Hart Publishing.
- CIF (2014). Idrottens pris – Om idrottens kostnader och medlemskapets betydelse. Centrum för idrottsforskning.
- CMA (2009). *Riksidrottsförbundets Kostnadsundersökning*. CMA Research AB.
- Hart, H. (1968). *Punishment and responsibility*. Oxford: Clarendon Press.
- Hertting, K. (2022). Vad kostar ishockey? Kartläggning av föräldrars kostnader för föreningshockey och aktiviteter utanför ordinarie föreningsverksamhet. Svenska ishockeyförbundet.
- Hertting, K. & Wagnsson, S. (2024). Smakar det så kostar det. Om föräldrars kostnader för barns idrott. Riksidrottsförbundet, 2024:5.
- Jensen, T. & Sandström, J. (2012). *Organisation och ansvar: Om hur organisatoriska processer hindrar ansvarstagande*. Liber.
- Miller, P. & Rose, N. (1997). Mobilizing the consumer: assembling the subject of consumption. *Theory Culture Soc.* 14:1–36.
- Miller, D. (2001). *Distributing responsibilities*. *J Polit Philos.* 9:453–471.
- Norberg, J. R. & Redelius, K. (2012). "Idrotten och kommersen: Marknaden som hot eller möjlighet". I F. Wijkström (red.), *Civilsamhället i samhällskontraktet*.
- Riksidrottsförbundet (2004). *Kostnader för idrott. En studie om kostnader för barns idrottande 2003*. Riksidrottsförbundet, 2004:2.
- Riksidrottsförbundet (2009). *Valuta för pengarna – om föräldrars kostnader för barnens deltagande i tävlingsidrott*. Riksidrottsförbundet, 2009:4.
- Riksidrottsförbundet (2009). *Var ska vi ta't? En studie om idrottsföreningars ekonomiska situation våren 2009*. Stockholm: Riksidrottsförbundet.
- Riksidrottsförbundet (2009). *Idrotten Vill – Idrottsrörelsens idéprogram*.
- Rose, N. (1999). *Powers of freedom: reframing political thought*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Trondman, M. (2005). *Ungdomar och föreningsidrotten. En studie om föreningsidrottens plats, betydelser och konsekvenser i ungdomars liv*. Ungdomsstyrelsens skrifter, 2005:9. Stockholm: Elanders.
- Wagnsson, S. & Augustsson, C. (2015). *Idrottsföräldrars syn på den kommersialiserade barn- och ungdomsidrotten*. Centrum för idrottsforskning.
- Ziehe, T. (1986). Inför avmystifieringen av världen. Ungdom och kulturell modernisering. I Löfgren, M. & Molander, A. (red.), *Postmoderna tider*. Stockholm: Norstedts.

Appendix:

Intervjupersoner

Namn	Idrott	Kön	Nivå	Roll
Aleks Muratyan	Fotboll	Man	Förening	Ideell
Amir Jakirlic	Fotboll	Man	Förening	Anställd
Anders Bengtsson	Fotboll	Man	Förbund	Ideell
Anders Carlén	Fotboll	Man	Förening	Ideell
Ann Kjellser	Ridsport	Kvinna	Förening	Styrelseledamot
Anna Reilly	Ridsport	Kvinna	Förbund	Anställd
Anna Samuelsson	Ridsport	Kvinna	Förening	Styrelseledamot
Benjamin Åberg	Friidrott	Man	Förening	Styrelseledamot
Berndt Andersson	Friidrott	Man	Förbund	Styrelseledamot
Carro Phalén	Fotboll	Kvinna	Distrikt	Anställd
Cecilia Ohlausson	Ridsport	Kvinna	Förening	Styrelseledamot
Eva Senderovitz	Ridsport	Kvinna	Förening	Styrelseledamot
Frida Hogstrand	Friidrott	Kvinna	Förbund	Anställd
Gabriella Pernler	Ridsport	Kvinna	Förening	Anställd
Henrik Schölin	Friidrott	Man	Förening	Anställd
Hillevi Thor	Friidrott	Kvinna	Förbund	Anställd
Johan Engberg	Friidrott	Man	Förbund	Styrelseledamot
Karin Lundgren	Friidrott	Kvinna	Förbund	Styrelseledamot
Kris Kringstad	Ridsport	Kvinna	Förening	Anställd
Kristoffer Hjelm	Fotboll	Man	Förening	Styrelseledamot
Lotta Hillbom	Ridsport	Kvinna	Förbund	Anställd
Malin Johansson	Ridsport	Kvinna	Förening	Anställd
Marcelo Soto	Fotboll	Man	Förening	Anställd
Maria Eriksson	Ridsport	Kvinna	Förbund	Styrelseledamot
Markku Söderberg	Ridsport	Man	Förbund	Anställd
Mathias Jonsson	Fotboll	Man	Förening	Anställd
Mattias Fejes	Fotboll	Man	Förening	Styrelseledamot
Mimmi Wange	Fotboll	Kvinna	Förening	Styrelseledamot
Patricia Daoud	Fotboll	Kvinna	Förening	Anställd
Paulina Mannberg	Ridsport	Kvinna	Förening	Anställd
Per-Arne Sterner	Fotboll	Man	Förbund	Styrelseledamot
Peter Dacke	Friidrott	Man	Förening	Styrelseledamot
Richard Morero	Fotboll	Man	Distrikt	Anställd
Sofia Malm	Friidrott	Kvinna	Förening	Anställd
Stefan Olsson	Friidrott	Man	Förbund	Anställd
Stephan Hammar	Friidrott	Man	Förbund	Styrelseledamot
Ulf Friberg	Friidrott	Man	Förening	Anställd

Riksidrottsförbundet